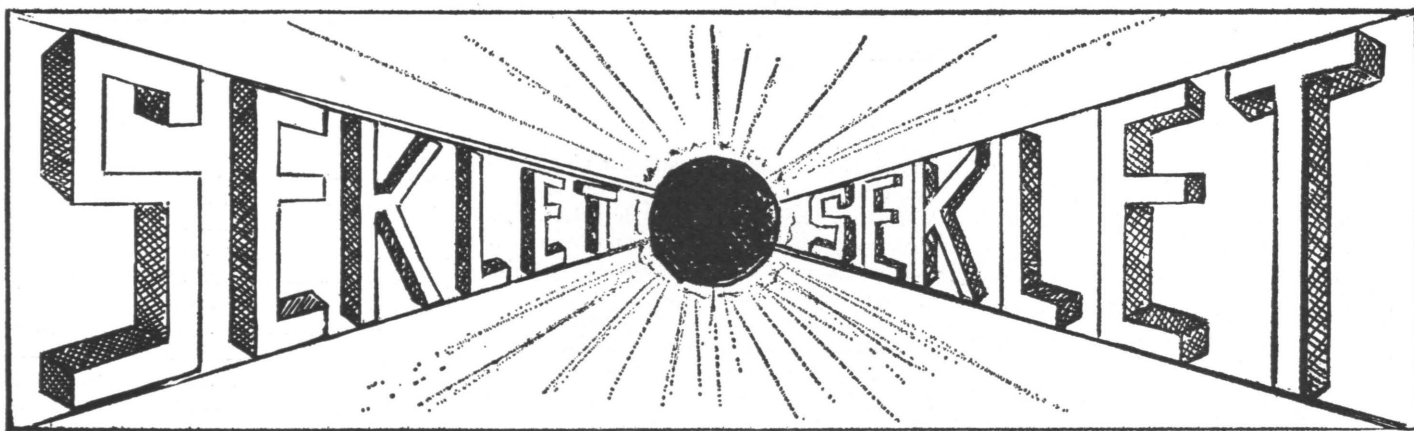

Nr 4 Årgång 15 1968

Lösnummer 2:50 inkl. oms.

Den förebyggande hälsovårdens sociologiska problematik

(Ur ett föredrag av jur. och fil. dr. Erich Fecner. Tübingen, 1968)

Det moderna samhället hotar sina medborgares hälsa på ett sätt som gör det nödvändigt med en förebyggande hälsovård. Den tekniska utvecklingen som alltmer befriat oss från kroppsligt arbete och andra besvär har dock ej givit oss det paradiset på jorden som många hoppats på. Vi upplever istället motsatsen. De s. k. civilisationssjukdomarna är en icke ringa del av det pris som vi nu måste betala för denna tekniska utveckling. Detta hot som samhällsutvecklingen skapat är dels individuellt, dels politiskt, d. v. s. både den enskilda människan och samhället i sin helhet, är hotat till sin existens, dels omedelbart, dels i framtiden genom arvmassans försämring som förstör kommande generationer.

Nödvändigheten att hindra denna utveckling ligger som en tung börda på alla ansvariga myndigheter. Nationalekonomen, prof. W. Stutzel, universitetet Saarbrücken, frågar i samband med dessa problem vad det är för mening med att producera allt mer kylskåp, bilar och andra varor som skall utvisa den höga levnadsstandarden? Är det inte viktigare att ändra människornas levnadsförhållanden så att själva LIVET blir dragligare!

Så som vi förändrat naturen omkring oss, därför att vi anser detta nödvändigt, så måste vi nu anse det nödvändigt — just av nyssnämnd orsak — att planmässigt driva en förebyggande hälsopolitik. Detta borde vara en elementär självklarhet för både den enskilde och samhället.

Det rör sig emellertid om mycket svårlösta och komplicerade problem, t. ex. ekonomiska faktorer, den enskilde contra staten, läkarens roll o. s. v. Tre punkter är särskilt framträdande i detta problemkomplex:

1. En förebyggande hälsovård blir i stor omfattning blockerad genom motarbetande ekonomiska intressen. Som exempel: affärsreklamerna tar ingen hänsyn till folkhälsan vare sig det rör barn eller vuxna. Tobaksreklamerna t. ex. är ju helt omoralisk. Vetenskapliga åsikter kan

köpas på fria marknaden och sådana uttalanden av vetenskapsmän kan vara mycket stimulerande för ett affärsföretags bokslut och mycket välgörande för vederbörande vetenskapsmans levnadsstandard. Just detta förhållande, att vetenskapsmän på detta sätt står ekonomiska intressen till tjänst, är förödande för var mans möjlighet att skapa sig en objektiv, eller rättsligt grundad uppfattning i viktiga frågor. Tablettätandet anses vara en utbredd hälsoskadlig vana hos moderna människor men redan i kindergården uppfostras barnen till denna ovana genom vissa affärsintressens gratisutdelning av tabletter bland eleverna. Vårt affärsliv är ju så uppbyggt att det enskilda företaget måste uppvisa en vinst vid bokslutet. Men om samhället som helhet, tack vare de enskilda företagens goda bokslut kommer att visa allt sämre rentabilitet genom affärslivets skadeverkan på samhällsmedborgaren, intresserar ej den enskilde affärsmannen.

Företag som har miljardomsättningar är inte endast direkt ointresserade av hälsa utan istället av ekonomiska orsaker intresserade av att ett visst mått av konstanta sjukdomar finns hos medborgarna.

Frågan tränger sig därför på oss vad som kan göras politiskt för att motverka en sådan farlig hämning av hälsovården i ett fritt samhälle. Det blir till en fråga om statens roll som bärare av högsta makten och monopolinnehavare av tvångsåtgärder. Staten måste hållas ansvarig för att förhållandet mellan de ekonomiska gruppernas makt och den enskildes trygghet i detta avseende balanseras rätt.

2. Men svårigheterna för staten yttrar sig inte endast i att försöka begränsa de ekonomiska intressenas ingripande i hälsofrågorna för egen vinnings skull. Minst lika svårbemästrad är den ideologi som säger att den enskilde kan leva som han vill utan ansvar för samhällets bästa.

Vad som är speciellt svårt i denna fråga om förebyggande hälsovård är ju att det gäller

åtgärder som skall ha sin verkan långt in i framtiden. Det är ju inte endast fråga om att skydda de vuxna för civilisationsskadorna, utan framförallt ungdomen, barnen, ja även de ofödda individerna. Allt detta gör att den förebyggande hälsovården är ett föga attraktivt objekt för de politiska partiernas verksamhet. I en paridemokrati gäller ju isynnerhet att partierna främst engagerar sig i sådant som kan ge väljarröster för ögonblicket. Man satsar därför på sådana projekt som hastigt ger påtagliga resultat att presentera för väljarna. Att trots detta ändå så mycket beundrandsvärt uppnåtts inom den förebyggande hälsovården är främst enskilda personligheters förtjänst. Det är emellertid mycket viktigt att alla de som insett vikten av utbyggandet av en förebyggande hälsovård, aldrig tröttnar att bearbeta politiker och myndigheter i positiv riktning.

3. Man kan nu fråga sig vad för en roll läkarna bör ha inom den förebyggande hälsovården. Det kan tyckas självklart att det är företrädare för den medicinska fackkunskapen som här bör vara de ledande. Jag är inte säker på detta. Visst bör den medicinska fackkunskapen vara företräd, men utom denna måste i den förebyggande hälsovården så många olika speciella kunskapsområden utom medicinen kopplas in och samordnas, att man som ledande instans hellre bör välja företrädare för mera allmänt orienterade vetandeområden för bästa möjliga koordinering av insatserna.

Den förebyggande hälsovården är framförallt ett hänsynstagande till människovärdet. Varje förhindrande av en sådan vård är ett angrepp på människovärdet eftersom det indirekt är ett hot mot individens hälsa och därmed en människovärdig tillvaro. Men det är också dålig nationalekonomisk politik att ej vårda medborgarnas hälsa — det är ett slöseri av värsta slag med samhällets dyrbaraste material.

(Ur "Gewinne Dein Leben Neu", juni 1968)

A.

Madame Waleskas upplevelse

Den polske historikern Ottom Laskowski har i den engelska tidskriften Prediction berättat en sällsam historia som han själv var vittne till.

Hans kusin Waleska hade begärt skilsmässa och skulle nu flytta till ett litet gods som hennes far skänkt henne på bröllopsdagen. Hon bad sin kusin professorn och dennes onkel Otton Myssouna, president i högsta domstolen, att följa med henne då hon skulle flytta in på sitt gods.

Det var en eftermiddag i oktober 1922 som sällskapet kom fram. Godsförvaltaren tog emot dem och alla fyra skulle just slå sig ned vid middagsbordet då dörrklockan ringde. Betjänten gick ut och öppnade och kom tillbaka med ett visitkort på en bricka som han gav madam W. Hon läste, "Kapten v. der Wert". Betjänten meddelade att kaptenen var därute och var ytterst angelägen att få träffa madam W. Hon bad betjänten visa in kaptenen i matsalen medan hon undrade över vad en kapten v. der Wert kunde vilja henne. En officer i tyska armens fältgrå uniform kom just då in i salen, slog ihop klackarna, bugade sig, vände sig till W. och sade: "Ärade fru, jag är officer i tyska hären som kämpat i senaste kriget. Jag stupade då och ligger begravnen på kyrkogården här bredvid Ert gods. Min hustru i Tyskland vill gifta om sig men kan inte bevisa att jag är död efter som inga officiella handlingar finns om detta. Jag skulle vara Er mycket tacksam om Ni ville skriva till henne och berätta att jag är död och ligger begravnen på kyrkogården här".

Hela sällskapet snappade efter luft och stirrade fulla av bestörtning på denne man som tydligen var vansinnig. De vågade emellertid ingenting göra eftersom han hade ett gevär i rem över axeln. Det enda var att behandla honom med största lugn och vänlighet. Madame W. svarade, sedan hon hämtat sig från den första skräcken, att hon just kommit från Warschawa, men hon skulle gärna skriva brevet inom närmaste 2—3 dagarna. Men tysken svarade: "Ärade madame, saken är brådsakande och måste göras genast. Var snäll och ring på Er betjänt och bed honom hämta brevpapper, penna och bläck". W. gjorde som han önskade, för att lugna den uppenbart vansinnige, satte sig ner och skrev efter hans diktamen. När brevet var färdigt, förseglat och adresserat bugade sig officeren och bad henne att genast sända det med snabbaste bud till nästa postkontor. Medan detta ordnades blev det en del spring hit och dit och vi hade ett ögonblick tagit våra blickar från den tyske officeren. När vi åter vände oss emot honom var han inte längre där. Han var spårlöst försvunnen. Och detta hade ej kunnat ske genom dörren eller ett fönster — då skulle vi ha märkt detta. Han hade helt enkelt upplöst sig i intet.

Man kan föreställa sig vilken uppståndelse det blev. Walewska var utom sig av upprördhet och förklarade att i detta spökhäus stannade hon inte. Om andar uppenbarade sig här på ljusa dagen, hur skulle det inte då bli om nätterna. Vi för därför redan samma kväll tillbaka till Warschawa.

Några dagar senare fick W. ett brev från fru von der Wert. Hon bekräftade att ditills hade

hon ej kunnat få någon bekräftelse på att hennes man var död. Nu skulle hon resa till Warschawa för att försöka få de polska myndigheternas tillstånd att gräva upp liken efter de tyska soldater som var begravda på den kyrkogård som nämnts.

Efter en lång väntetid på grund av alla formaliteter lyckades hon få tillståndet. "Vid uppgrävningen representerade jag och min onkel Waleska" berättar professor L. och fortsätter:

— Utom änkan var det talrika representanter för myndigheterna närvarande ty affären hade väckt ett stort uppseende. Man fann också kapten von der Werts lämningar. Identitetsbrickan lämnade inget tvivel om att det ej var han. Den døde var begravnen i sin fältgrå uniform och hade ett gevär med sig i graven just så som han för några veckor sedan hade visat sig för oss i godsets matsal".

Prof. L. slutar sin berättelse med att förklara på heder och samvete att allt han berättat är sant. Händelsen är märklig, dels genom att den skedde på ljusa dagen, dels att den døde var så helt materialiserad under relativt lång tid att de närvarande trodde att det var en levande människa. Så långt Prediction.

Det har ofta från skeptikers håll sagts att om en enda gång en död komme åter under omständigheter som var betryggande ur bevis-synpunkt, så skulle de tro på möjligheten av livets fortsättning, och vår ärkebiskop lär enligt pressen ha yttrat att "ingen människa har någonsin återvänt sedan hon gått genom dödens port". Vi har här ett fall relaterat där vittnena bl. a. var en känd professor i historia och en domare i högsta domstolen. Det torde vara svårt att finna mera säkra vittnen än dessa. Till detta kommer resultatet av den officiellt företagna gravöppningen som ju i allt bekräftade den dödes berättelse och identitet.

"Farligt att förtära"

Ovanstående ord utgöra titeln på en bok, utgiven av Matts Bergmark (Prisma, 6:50). Vad boken säger borde bli allmänt känt. Man kan dock göra den anmärkningen att bokens sätt att framlägga sakerna är alltför blygsamt eller även vetenskapligt för att den stora allmänheten skulle fatta dess innebörd. Men kan man följa med innehållet och läsa även vad, som skymtar mellan raderna, så möter man där vad som i skarpare formaliteter utsagts av Gynther Schwab i "Djävulsdansen".

Man kan erinra om vad som dagligdags sker i smått, t. ex. det i alla möjliga former använda parafinet — det tycks vara omöjligt att finna russin, sviskon eller fikon, som inte är dränkta i parafin, skadlig för magen och nerverna. Genom användning av ättika på träsprit kan en husmor kanske förtjäna 50 öre per år, men är det anlag för magsår, så kan kostnaden bli tusen kronor. De som lägga in sillen, ha ju större förtjänst. Verkningarna av DDT, kopparvitrol, Cuprinol etc., som man möter i färger, i besprutningar, i allehanda matvaror etc, det kan vi för tillfället gå förbi. Allt sådant kommer allt mer att tala för sig självt. Vi stanna några minuter inför *Neurosedynet*.

Vetenskapen känner till att våra kroppsliga organ ha vissa bestämda områden i hjärnan som nervcentra. Man vet var handen och armarna ha sina centra, var benen ha sina osv., men vad vetenskapen inte vet, det är att även våra själsyttringar ha sina bestämda lokaler i hjärnan. Men varken i det ena eller det andra fallet finns dessa centra inritade i hjärnan. De måste upptäckas på annat sätt. Det har också skett. Jag skall här påminna om en redogörelse på detta område av den mångkunnige, klart tänkande professorn *Alfr. Wallace*.

I en redogörelse av mycket stor betydelse igenom boken "Underverkens Århundrade", har Wallace redogjort för 1800-talets många och stora upptäckter, men på samma gång dess stora *försummelse* på andra områden. Av dessa behandlar han med särskild betoning underlåtelsen att studera freneologien. Han redogör där själv för vissa sidor av densamma, som visar att han själv har satt sig in i dess grunder. Det är särskilt ett förhållande, som han redogör för och detta ett, som har en synnerlig stor betydelse, som vi snart skola se.

Hela Wallace's redogörelse är så klargörande att man skulle önska att kunna införa hela i Seklet eller ännu hellre att trycka om hela Wallace's bok, men så ointresserad som den radiolyssnande och TV-tittande allmänheten är, skulle det vara utan betydelse. Det är endast en punkt i W:s redogörelse, som vi här i korthet anför.

En läkare roade sig med att med elektriska strömmar reta vissa nervcentra, bland dessa ett, som hos apor framkallade samma rörelser, som skratte framkallar. Detta ansågs utgöra ett dråpslag mot freneologien. "Dessa författare förbisågo fullständigt den så utomordentligt nära liggande invändningen, att hjärnan i själva verket måste vara centrum för rörelsernas frambringande lika väl som för idéernas uppkomst, och att den grova metoden att medels elektricitet reta den levande hjärnan sannolikt icke skulle utveckla de rent andliga företeelserna, vilka hos de djur på vilka försöken anställdes, i själva verket endast kunde framställas genom muskelrörelse. — Gall hade förklarat att en sällsam förbindelse finnes mellan musklerna och hjärnorganen, och tillade: 'Då vissa hjärnorgan sättas i verksamhet föranledes man att, allt efter deras läge, intaga vissa ställningar, liksom om någon drog i ett snöre, så att man av rörelserna kan upptäcka sätet för de verkande organen'. Detta är 'själsrörelsernas naturliga uttryck', vilka så väl undersökts av Darwin, men som Gall redan vid slutet av förra århundradet förklarade ha sitt säte i samma delar av hjärnan, som gävo upphov till själva sinnesrörelserna. Dessa fakta voro väl bekanta för alla som studerade freneologien. Osv."

Nu övergå vi i anslutning till det anförda att närmare betona det förhållandet att vissa rörelsecentra och psykiska centra höra tillsammans och äro belägna på samma ställe. Alltså kunna dessa båda områden påverka varandra. *Detta förhållande ger förklaring över verkan av nevrosedynet*. Men för att kunna erkänna denna sanning måste vetenskapen först frångå sin felaktiga inställning att "moderns och fostrets nervsystem ha inget samband med varandra. Därför kunna de s. k. födelsemärkena inte ha något samband med moderns beteende eller hennes själsliv."

Vad säger då vetenskapen om nevrosedynet? Vågar den även i detta fall påstå, att inte moderns och fostrets nervsystem ha något

Politik till döds — eller en livsvänlig politik

(forts. från föreg. nr)

Men Alexis Carrel ger också i sin bok "Den okända människan" inte endast en klar ananlys av de enorma skadeverkningar som den ohälsosamma civilisationstekniska utvecklingen förorsakat samhället och den enskilde, utan han skisserar också riktlinjer för en biopolitisk revolution inom samhällsutvecklingen. Också här finns ett enormt material av fakta att bygga på, insamlat av all världens vetenskapliga institutioner, fakta om den värld vi lever i, fakta om människan — men hittills har ingen — allra minst politikerna bekvämat sig till att använda allt detta material som underlag för en realistisk, och därmed livsvänlig samhällsplanering.

Carrel säger: "Varje år hör vi talas om de framsteg som gjorts av rasygieniker, ärftlighetsforskare, statistiker, behaviorister, fysiologer, anatomer, biokemister, fysikaliska kemister, psykologer, läkare, hygieniker, endokrinologer, psykiatriker, serologer, kriminalister, pedagoger, sociologer, nationalekonomer etc. Men resultaten av all denna lärdom är överraskande små. Denna oerhörda kunskapsmassa är spridd i facktidsskrifter, avhandlingar, i vetenskapsmäns hjärnor. Ingen behärskar den helt."

Det måste göras en syntes av all denna kunskap menar Carrel. "Det är alldeles tydligt att förnyelsen av människan och hennes ekonomiska och sociala värld måste vara grundad på noggrann kännedom om hennes kropp och själ — d. v. s. på fysiologi, psykologi och patologi." Nu leds världen av specialister som bara känner till sin lilla del av verkligheten och struntar i resten, menar han och även om det i senare tid börjat skönjas en liten tendens till det bättre genom de s. k. symposierna där företrädare för olika vetenskaper försöker in-

formera varandra, så är tillståndet i sin helhet oförändrat. Bevis för detta har vi varje dag i tidningarna.

Carrel är tveksam om huruvida mänskligheten ännu kan räddas och i den tveksamheten har många vetenskapsmän och andra framsynta personligheter instämt under senare år. Har ej den skada som skett, i naturen, hos människan som individ och samhällsmedlem, redan blivit allt för stor för att kunna repareras? Frågan är berättigad, ej minst då man tänker på den totala förgiftningens inverkan på både kropp och själ, på förnuft, klartänkande, handlingskraft. Sociologen Sorokin vid Harvard-universitetet säger i sin bok "Vår tids kris", att i vår tid upplever vi den största kris som människan mött i sin historia därför att människan själv som individ är så svårt drabbad bl. a. av ångest, oro, misstro, likgiltighet, ytlighet, bristande koncentrationsförmåga, avtagande psykisk kraft och ett tilltagande av alla möjliga psykiska och fysiska störningar utom de uppräknade. Hälften av alla sjukhusbäddar i USA och England är belagda med psykiskt sjuka och de kroniskt sjukas antal är ständigt i växande. I runt tal 90 % av Västerlandets människor är ej längre friska (hälsoundersökningarna visar ju också ständigt hur mängder av människor som trodde sig friska också visar sig ha mer eller mindre allvarliga störningar). Det allvarliga här är ju att det är *människan själv* som allt mer förstörs, bryes ner, görs oduglig att ta itu med regenerationsarbetet, reformationen, revolutionen — i varje fall enligt sunda, bio-politiska linjer. Det är ju ett faktum, som prof. Kötschau säger i sin bok "Människans framtid medicinskt sett", att de mesta människor är så gripna av själslig förvirring att de inte längre kan klart se

de egentliga sammanhangen, bakgrunden, tragiken, hybriserna i vår tid. De är så omtumlade, "urblåsta", likgiltiga, att de varken vill eller kan fatta fakta. Hellre drömmer de om "framåtskridande och utveckling" och hänger sig åt önsketänkande om att "allt nog ordnar sig — det har det alltid gjort". Detta gäller även s. k. lärda. Skolexempel på detta är en prof. Alexanderssons angrepp på prof. Georg Borgström i Sv. D. 30/6 i år, som han anklagar för att skrämja upp allmänheten i onödan med sitt tal om hotande världssvält. Prof. Borgström är en falsk profet ty vetenskapen har redan löst både svält- och överbefolkningsproblemet menar prof. A. Vem som här är den falske profeten är ju ej ringaste tvivel om. Prof. A. hänger sig tydligen oförtövat åt den strutsolitik som allt för många av världens vetenskapsmän så länge — med eller utan pekuninära fördelar — drivit in absurdum och därmed hopat ett förkrossande ansvar över sig.

Om vi emellertid trots allt räknar det som möjligt att mänskligheten, trots sitt förfall, skulle kunna ta itu med nödvändiga reformer, vad måste då göras?

Vi måste, säger Carrel, börja förnyelsen av oss själva genom att först av allt ändra våra tankevanor. Vi måste först gå tillbaka till renässansens människor och av dem lära oss skilja på tingens primära och sekundära egenskaper, lära oss *se* verkligheten och kasta bort teorier och dogmer. När vi lärt oss detta måste vi emellertid gå längre än renässansmänniskorna och tillerkänna de sekundära egenskaperna samma värde som de primära, förkasta Cartesius dualism och återförena anden med materien. Vi får ej längre låta oss regeras av kvantitet, utan av kvalitet. Studiet av moraliska, estetiska och religiösa funktioner måste värderas lika högt som matematik fysik och kemi. Skolor och universitet måste ändra sina program. Vi måste fråga hygienikerna varför de bara bryr sig om organiska sjukdomar men ej främjar den andliga hälsan. Psykosomatisk medicin måste få företräde framför specialistbehandling. Nationalekonomerna måste lära sig att inte bara räkna med siffror och konjunkturer utan med levande människor och dessas andliga och fysiologiska behov. Vi måste våga att godta storstädernas barbariska levnadsförhållanden, industrins och kontorets tyranni, offeret av moralisk värdighet för ekonomisk vinning, våga att sälja vår själ för pengar. Tekniska uppfinningar som hindrar vår sunda kroppsliga och själsliga utveckling måste vi avstå från att använda även om det gör livet obekvämare. Ekonomiska faktorer får inte längre vara de allt bestämmande. Människan måste befrias från de materialistiska trosläroras järngrepp. Institutioner måste skapas där människan kan utveckla både kropp och själ enligt naturlagarna. Redan från den tidigare barndomen måste vi börja befria individen från maskinkulturens dogmer och de principer som är grundvalarna för dagens moderna samhälle.

Carrel rekommenderar t. o. m. att de människor som förstått den nuvarande utvecklingens stora fara för människan, organiserar sig i hemliga sällskap. "Man borde bekämpa maskinkulturen lika ursinnigt som encyklopedisterna under franska revolutionen bekämpade l'ancien régime. Men striden kommer bli hårdare, ty de levnadsvanor som tekniken skapat är lika njutningsrika som bruket av alkohol, tobak och narkotika". Individens förnyelse kräver att han avskiljer sig från massan och ansluter sig till en grupp, tillräckligt stor för att bilda

samband med varandra? Då har den ju bara att hävda den saken vid rättegången. Gör den det? Gör den det inte, så måste den också ha uppgivit sin position med avseende på förnekelsen av ömsesidigt förhållande mellan moderns och fostrets nervsystem. Medgivnas måste vidare i detta sammanhang att det blir svårt att finna förklaring genom grovt materialistiskt tänkande. Vi måste här utsträcka förklaringen till det område, som vi kalla det eteriska eller Straniak för "den åttonde naturkraften", de gamla psykikerna för "Quinta Essentia". De hade indelningen: jord, vatten, luft, eld samt det femte "Etern" (quinta essentia). Det finns inte bara psykiska *former*, det finns även psykiska *krafter*.

Gå vi nu åter till nevrosedynet och dess verkan, så få vi följande förklaring. Medlet är ett nervmedel. Det verkar som många andra sådana, men det var effektivare. Det verkade mer dövande än som var beräknat. — En uttröttad blivande moder tar in detta lugnande medel. De nervösa symptomen försvinna. Hon har sprungit hela dagarna i sina arbetsbestyr, upphandlingar, matlagning, tvätt osv. Benen ha blivit uttröttade och därmed även det hjärncentrum, som reglerar benen. Medicinen verkar just på det uttröttade centralt framför alla andra. Organet somnar in, vilar sig hos modern.

Det gryende centralt hos fostret somnar också in, upphör att tjänstgöra med avseende på utbildningen av benen. Så sker det i ett fall. I ett annat sker det på motsvarande sätt, då det gäller armarna och händerna. Det är givet att dessa organ komma att bli inbegripna i första hand, men för övrigt vilket organ som helst. Djurexperiment ha gjorts i tillräckliga omfattningar för att vetenskapen väl känner till dessa förhållanden.

Vad nevrosedynet beträffar, så kan det snarast betraktas som ett olycksfall, då en omedelbar verkan skedde inom några veckor. Men som en logisk följd av vad som behandlats här i det föregående, följer att motsvarande verkan i lindrigare form, i första hand som svaga ansatser, kanske så svaga att de inte ens till det yttre förmärkas, likväl genom oupphörliga förstärkningar under en tid av t. ex. hundra år, åstadkomma liknande verkningar som ett medel i enstaka fall under några månader.

Vad jag skrivit här kommer att obeaktat gå förbi och tigas ihjäl, eller om *det* skulle bli omöjligt, att smädas ihjäl; men jag vet själv mycket väl dess värde, och vill man inte erkänna det nu, så kommer framtida händelser att bekräfta dess sorgliga sanning.

V. Vallberg

Reinkarnation

Föreställningen om att människans själ kan återvända till jorden upprepade gånger, varje gång i en ny kropp, d. v. s. återfödas, har sedan forntiden levat bland många folk. Den fanns hos egyptierna och Joan Grant har i sina böcker bl. a. skildrat hur hon gång på gång återfödes i det gamla Egypten. I Indien har tron på återfödelsen till jorden alltid funnits och den var vanlig bland de gamla grekiska filosofiska riktningarna, bl. a. gnostikerna. Bland judarna var denna tro också bofast på Kristi tid, vilket flera diskussioner i Nya Testamentet vittnar om, och vi finner den fortfarande bland olika folk i Asien, bl. a. tibetanerna där ju den lamaistiska kyrkans överhuvud Dalai Lama anses vara den ständigt återfödde grundaren av Läran. Kristendomen kom tidigt i kontakt med tron på reinkarnationen och diskussionen om dennas verklighet var livlig under de första århundradena e. Kr. Den unga kristendomens nödvändighet att avgränsa sig gentemot de förhärskande gamla religiösa föreställningarna förde den emellertid i allt skarpare konflikt med denna tro som just då starkast förfäktades av gnosticismen och slutligen tog kyrkan steget fullt ut och dömde ut reinkarnationsläran vid ett kyrkomöte på 500-talet. Trots detta levde den kvar, också inom kristendomen, vilket endast kan förklaras genom att det då och då fanns människor som menade sig ha personlig erfarenhet av återfödelsen. Efter det första världskriget, vilket massor av människor upplevde som en fruktansvärd katastrof för den dittills så dominerande tron på en utveckling mot allt mera paradisiska jordiska förhållanden, kom flera ockulta rörelser att hastigt vinna terräng. Människorna sökte sig mot en annan värld och andra, metafysiska, perspektiv över tillvaron blev för många en räddningsplanke ur känslan av kaos och hopplöshet. Inom några av dessa ockult inriktade rörelser, som t. ex. inom teosofien, kom reinkarnationsläran att få en viktig roll. Vissa riktningar har gjort denna lära nära nog till en dogm som hävdar nödvändigheten av varje

människas återfödelse i en ändlös rad av liv för vad hon skall utvecklas till i allt högre andlig nivå.

Vad är då verklighet och vad är spekulativ ifråga om reinkarnationsläran? Filosofen Fehner hävdade ju med bestämdhet att allt som har konstaterats av många människor i de flesta folk under alla tider, måste ha en verklighet. Detta gäller ju om dödas förmåga att visa sig för de levande och ta kontakt med dem och samma sak gäller ju också om många människors erfarenhet av tidigare liv här på jorden. Man kan alltså redan av anförda grunder våga hävda att reinkarnation kan vara en verklighet; att sedan göra en dogm av detta är en helt annan sak vars berättigande kan diskuteras. Många av mänsklighetens största personligheter, som t. ex. Goethe, har ju varit övertygade om att de levat tidigare i denna tillvaro. Den parapsykiska forskningen har intresserat sig också för detta problem och här kan kanske finnas en möjlighet att en dag objektivt fastställa om det här gäller fakta. Visserligen har en del samvetsgranna forskare redan tidigare sysslat med problemet och relaterat en del fall som ofta bär äktheten och verklighetens prägel, men det är först i våra dagar som frågan tycks ha tagits upp på universitetsnivå. Så har bl. a. den amerikanske forskaren professor Ian Stevenson sedan några år samlat och noggrant undersökt en mängd sådana fall och anser sig redan nu ha funnit c:a 600 dokumenterat säkra reinkarnationer.

Den svenska forskaren dr John Björkhem var övertygad om reinkarnationens verklighet. Kyrkoherde Viktor Vallberg som ingående sysslat med detta problem ansåg också att så var fallet och han hade själv upplevat hur han en gång levde som student i Paris under medeltiden och senare i ett annat liv samtida med Goethe, då som läkare. Det var tydliga ofrånkomliga minnen, som han ansåg det omöjligt att resonera bort. För den som kände honom, hans enorma vetande och utpräglade läkarbegåvning, ligger det ju också nära till hands att

egen skola. Från denna kan sedan kanske något universitet få impuls att lämna de nuvarande undervisningsformerna och övergå till nya, bättre lämpade för människans verkliga natur. Två väsentliga villkor för individens utveckling är disciplin och relativ ensamhet. Man kan vägra att läsa vissa tidningar, se vissa program etc., d. v. s. vägra att följa massan, den viljelösa hjorden. Ett samfund av sådana människor behövs ej vara stort för att snart få makt i samhället. Disciplin gör en människa stark. För att åter bli personligheter måste vi bryta oss ut ur skolans, fabriken och kontorets ram och förkasta själva principerna för den tekniska civilisationen. De stora industrierna måste avskaffas, likaså storstäderna. Det moderna samhället måste lära sig respektera individens särart. Nu har man i strävan efter att skapa jämlikhet undertryckt individens egenart.

Vi måste också befria människan från det trånga kosmos som fysikerna har skapat åt henne. Vi kan inte längre hålla fast vid föreställningen att materiens värld är den enda. Människan tillhör visserligen jorden — men

också en annan värld, en andlig värld bortom tid och rum.

Och Carrel slutar sin märkliga bok, som borde vara obligatorisk i gymnasiet, så här: "För första gången i mänsklighetens historia är en civilisation på väg mot undergång i stånd att se orsakerna till sitt förfall. För första gången står till dess förfogande vetenskapens väldiga makt. Har vi viljan att begagna denna kunskap och denna makt? Detta är vårt enda hopp att undgå det öde som drabbat alla stora civilisationer i det förgångna. Vårt öde ligger i våra egna händer. Vi måste gå framåt på den nya vägen."

Årets valkamp visade hur långt våra politiska partier är från "den nya vägen", hur fastlåsta de alla är i gamla dogmer utan förmåga till förnyelse. Därifrån kan ingen biopolitisk förnyelse av samhället ske: hur skulle nytt vin kunna bevaras i gamla läglar? Katastrofpolitiken kommer att fortsättas — mot det oundvikliga slutet: det biologiska och, som en följd av detta, det sociala och ekonomiska sammanbrottet.

OA

tänka sig att han hade samlat allt detta kunskande, ej endast under detta liv utan hade en rik erfarenhet att ösa ur också från tidigare liv.

Här skall ett fall relateras som är svårt att förklara, annat än som ett verkligt minne.

Den engelska tidskriften *Light*, okt. 1953 innehöll en berättelse av en dam Miss E. I. Watt som är intressant och dramatisk och samtidigt bär en äkthetens prägel som är svårt att bortresonera. Miss Watt berättar:

— År 1930 då jag levde i en liten by i Sussex fick jag en inbjudan till en vän som skulle ha en seance med ett par mycket goda medier. Jag accepterade. En ande som talade genom mediet sade bl. a. till mig: "Jag vill gärna tala om för Er vem Ni var i ett tidigare liv. Ni var grevinnan Marie de Chavalier och ni avrättades med giljotin i Lyon. Ni kommer att få bevis för detta en dag".

— Jag noterade det egendomliga budskapet men glömde snart bort det eftersom ingenting vidare hände. Sommaren 1938 hade jag emellertid planerat att resa till Skottland, då plötsligt och oväntat min plan måste ändras. En son till en gammal vän skulle nämligen göra en bilfärd till södra Frankrike och sökte efter någon som ville fara med honom och dela kostnaderna. Vi reste.

— Den unge mannen var emellertid rätt tanklös och en dag hade han glömt att fylla olja i motorn. Det blev naturligtvis reparation och detta i Lyon, som vi annars hade tänkt resa rakt igenom. Vi kom dit efter frukost och jag beslöt mig för att göra en liten promenad genom staden medan vi väntade på att bilen skulle bli klar. Jag ber läsaren att tro mig när jag säger att jag totalt hade glömt det som mediet hade sagt till mig för 8 år sedan.

— Min promenad förde mig till en stor fyrkantig plats omgiven av stora gamla hus som hade alla fönsterluckor stängda för middagshettans skull. Allt var stilla och tyst där. Plötsligt hörde jag ett mycket klart, egendomligt klapprande ljud men kunde inte upptäcka någon orsak till detta hur jag än såg mig omkring. Samtidigt hördes som sorlet av en folkmassa på avstånd. Plötsligt kände jag hur jag darrade och blev iskall i hela kroppen. En fruktansvärd ångest föll över mig. Jag hade på min promenad gått runt väl halva platsen och var just framför en gammal byggnad då bilden av en giljotin framträdde för mig. Jag skyndade därifrån darrande av skräck och kom tillbaka till bilen. Min unge vän stirrade på mig och sa: "Tål Ni inte värmen. Ni är ju alldeles blek". Men jag berättade inget om det jag upplevt för jag tyckte själv att det var alldeles för fantastiskt.

— Så for vi då vidare och kom till Montelimar samma kväll. Sedan vi ätit gick vi till en plats i staden där det skulle hållas en fest. Följande en plötslig impuls tog jag emellertid en annan väg. Jag gick nedför en trång stenlagd gata med stora hus på den ena sidan. Där fick jag se en folkmassa som var klädd i fantastiska kläder. Männen hade pösiga, vita skjortor som var instuckna i byxorna, och tämligen långa svarta stövlar. De hade färgade skärp om midjan och några av dem hade luvor med tofsar på huvudet.

Kvinnorna bar randiga klänningar, vita blusar med fichy och muslinmössor. När de gick gatan fram så vände de sig om mot en kvinna som stod tryckt mot en hög vägg. Hon hade pudrat hår, bar en lång blektgrå och böljande satinklänning, en vit fichy och om halsen hade hon ett svart sammetsband i vilket hängde ett

kors besatt med diamanter. Jag lade märke till hennes händer som var så lika mina — eller var det bara som jag tyckte? — och hennes ögon som hade samma färg och form som mina egna. Men annars var hon mycket längre än jag. Hon stod alldeles stilla. En ung man gick närgånget fram till henne och lade handen på hennes skuldra medan han skrek något högt. Och så — plötsligt var gatan lugn och mörk och det fanns inte en människa där.

— Jag hörde min kamrat säga: "För Guds skull, vad är det med Er?" Men jag kunde inte svara utan skyndade tillbaka till hotellet. Sedan hände ingenting mera och jag slutade omsider att fundera på det jag upplevat. Men äventyret var ännu ej slut.

— I september samma höst for jag till Cheltenham på min nevös bröllop. Där kom en man fram till mig och frågade efter ett ögonblick om jag trodde på reinkarnationen. Det var ju en underlig fråga på en bröllopsmottagning, men jag berättade ändå min upplevelse för honom. Han svarade: "Det är verkligen ganska underligt. Jag har en vän som är sidenfabrikant i Lyon. Han är intresserad av att studera vissa delar i historien. Jag skriver gärna och frågar honom om han kan ta reda på om där någon gång levat en kvinna som hette grevinnan Marie de Chavalier".

— Jag gav honom min adress och efter en månad fick jag ett brev från fabrikanten i Lyon som sände en kopia av ett gammalt pergament som han funnit i arkivet hos borgmästaren i Lyon. Där stod bl. a. "Giljotinerad i Lyon: Charles, greve de Chavalier och Maria hans hustru."

— Jag träffade aldrig bröllopgästen mera och ingen tycktes veta vem han var.

Så långt Miss Watts berättelse. Det finns i denna en rad intressanta detaljer. Varför ändrades hennes resplaner så plötsligt? Varför skulle bilen gå sönder så att hon hamnade i Lyon där hon ej ämnat rasta? Varför möter hon en man som känner en historieintresserad köpman i Lyon? Här kommer man inte långt med det vanliga talet om att det är vederbörandes undermedvetna som lägger tillräta ett handlande för att en självsuggererad föreställning skall bekräftas, av ett yttre skeende. Miss Watt tycks istället vara objekt i ett programmerat förlopp. Men vem är programmeraren? Man skulle gärna velat veta lite mera. Varför upplevde hon händelsen i Montelimar? Hade grevinnan C. flytt dit och blev igenkänd på det sätt som miss W. upplevde, varefter hon fördes till Lyon och avrättades? Det är här betydelsefullt, att mediet tydligen ingenting sagt om Montelimar. Upplevelsen där kunde alltså ej vara en följd av självsuggestion.

Tankar och maningar

Motgång och medgång, sorg som glädje ha sina tider. Behärska dem båda! Du vet ju hur allting skiftar här.

Gå stötterne i stykker
og vennerne få nykker,
så er det blot
forde du got
kan gå foruden krykker. —
Enver Gud setter ene,
Han selv er mere naer.

(Björnson)

Paracelsus

Den misskände Forskaren

Det finns märkespersoner i den mänskliga historien, kring vilka det stått stormar och strider både under deras livstid och efter deras bortgång. En kring vilken stridens böljor hävt sig med utomordentlig vildhet, är *Paracelsus*. Det brukar vara så kring varje person, som kommer med något, som uppväcker samtidens avund, omsorg om egna fördomar, ekonomiska fördelar osv.

Paracelsus var en forskare. På den tiden då han levde, f. 1493, d. 1541, fanns inga statliga millionanslag eller frivilliga insamlingar. Forskaren måste ge sig ut på sin egen förmåga och egna resurser. Paracelsus gav sig ut på forskningsfärd. Han snörde sin ränsel, en lärd studerad man, gav sig ut på vandring, genomströvade en stor del av Europa för att i städer och på landsbygd lyssna ut vad som viskades om trolleri, mystik, ockultism och kvacksalveri. Han måste ha varit en man med koncentrerad jättekraft till kropp och själ.

Paracelsus var dock inte alltid en farande man. Han hade även tider av medicinsk praktik som läkare samt även som läroverkslärare. Han har även författat ett betydligt antal skrifter.

Vad var det nu, som Paracelsus fann på sina forskningsfärder? Vari bestod hans stora upptäckter? Man kan uttrycka summan, sammanfattningen: Han fann vad den tyske forskaren i vår tid kallar "den åttonde naturkraften", han själv för *Quinta Essentia* och vi för "den eteriska strålningen". Han var parapsykolog och fann även människans andliga natur. Han tillhörde den långa raden av filosofer, psykologer, mystiker, ockultister, kvacksalvare, upptäckare, andliga, som av alla oandliga och materialistiska tänkesätt betecknats som galningar, eller med ett lärdare modernt namn "schizofrena", betyder i själslivet tuklurna. Däri kan innefattas en verklig psykisk abnormitet, men från det materialistiska tänkandets synkrets, så måste ju allt tänkande, som går utom den materialistiska kretsen enligt formeln, "vetenskapen måste bestämma gränserna för det möjliga". Alla, som inte kunna inordnas inom den ramen, bli "tuklurna, scizofrena", ordet grek., scizo (utt. skitså, la. schitså). Vi kunna där följa den rad, i vilken vi återfinna sådana män som Sokrates, Platon, Paulus, Dante, Lionardo, Franciskus, Torquato Tasso, Luther, Nostradamus, Galileo, Swedenborg, Hahnemann, Gall, Mesmer, Reichenbach, Liljequist o. s. v. de många, som äro "klurna", därför att de inte kunna entydigt tolka vår tillvaro.

Att återgiva några större avsnitt ur en så egenartad, nyskapande, universalkunnig person finns inte rum här, men vå få nöja oss med några inblickar däri; "Paracelsus" förklaringar över sjukdomsorsaker, efter åhörarens anteckningar och egna skrifter. Han indelade dessa orsaker inom fem olika områden: 1. Orsaker från den astrala strålningen. 2. Materiella och psykiska gifter. 3. Utifrån kommande orsaker — epidemier, skador, personliga brister. 4. Andliga inflytelser från människor eller en osynlig andevärld. "Svart magi", suggestion o. dyl. 5. Brott mot de gudomliga lagarna.

Paracelsus var astrolog och införde allt möjligt i det mänskliga livet under astrologiska synpunkter. Så skedde också såväl på sjukdo-

marnas natur som deras botande. Han ansåg olika mediciner och olika behandlingar stå i förhållande till bestämda planeter, De olika planeterna ansåg han representera olika metaller. Därför använde han metaller som botemedel enligt astrologiska beräkningar. Här komma vi direkt fram till Paracelsus förhållande till homeopatin. *Paracelsus var föregångare till Hahnemann*. Han byggde på samma grund. Huruvida Hahnemann lärt något från den förre känner jag ej till. Tycks knappast vara förhållandet.

Paracelsus var även *alchemist*. Detta ord betyder inte endast en som söker att göra guld. I samband med P. och många andra betyder det föregångare till kemien som vetenskap. Även hans kemiska kunskaper och forskningar tillhörde hans medicinska områden i homeopatiskt tänkande. Medicinerna betraktade han liksom Hahnemann som "krafter". — Även inom växtvärlden fann han läkedomskrafterna.

Vi må till sist höra några ord av denne originelle forskare och universalsnille. Med avs. på astrologien: "En vis man behärskar själv stjärnorna, men en djurisk människa regerar, bemästrar och tvingar stjärnorna, alldeles som tjuven tvingas till galgen, fiskaren efter fiskarna, fågeln att följa fåglarna och jägaren viltet." — "Den andligen pånyttfödda människan är fri från dåligt inflytande från stjärnorna." Den bästa insikten i Paracelsus person få vi kanske genom att läsa den bön, som han skrivit ner och brukade:

"O, helige Ande, visa mig vad jag icke vet och undervisa mig om vad jag icke kan och låt mig få vad jag behöver och icke äger. Öppna på mig mina fem sinnen, så att du, helige ande, må bo därinne. Må du begåva mig med dina sjufaldiga gåvor och förläna mig din gudomliga frid! O, helige Ande, lär mig och visa mig huru jag må kunna leva rätt i förhållande till Gud och min nästa! Amen!" — Utdrag ur en längre avhandling av Surya.

V. V.

Vaggvisa

(Efter lord Tennyson.)

Mild och len, mild och len
vind över västerns hav,
blås så len, mild och ren
vind över västerns hav,
kör på rullande vågor, kör,
kom från det land, där dagen dör,
för honom hem till mig;
sov, min lilla vän, sov, min ljuva vän, sov!

Sov i ro, sov i ro,
far kommer hem till dig snart,
ro, ro, vi be och tro;
far kommer hem till dig snart,
far kommer hem till sin pilt och sitt bo,
silvermåne lyser, jo, jo,
seglen ge lustig fart;
ro, min lilla vän, ro, min ljuva vän, ro!

V. Vallberg

Björk

(Betula Verrucosa)

Björk som finns i hela vårt land, ända från Skåne upp till Lappland, är ett synnerligen vackert träd. Vid alla årstider är björken vacker. På våren, då dess löv spicker ut och sprider sin sköna doft, på sommaren, då dess löv är fullt utslagna och bereda en behaglig skugga, på hösten, då bladen gulna och några dagar glänsa i brons och guld. Även på vintern, då dess kala kvistar glänsa av rimfrost, är den vacker.

Björken kan erbjuda mer än enbart estetisk njutning. Den har även goda medicinska egenskaper. Det är då björkens blad som i första hand kommer till användning. Det är det gröna ämnet — klorofyllet — som är det hälsobringande. Klorofyllet är släkt med hemoglobinet i vårt blod. Hemoglobinet innehåller järn och klorofyllet innehåller magnesium. Men det är ungefär samma beståndsdelar i de båda ämnena.

Björkbladen tillhör de s. k. *diuretica*, d. v. s. växter och växtsafter som inverkar på ämnesomsättningen genom att främja njurarnas och svettkörtlarnas funktioner. Därigenom befrias kroppen från avfallsämnen, vilka icke enbart verkar hindrande på ämnesomsättningen i matsmältningskanalen, utan också på celler och organ och på så sätt medverka som sjukdomsfrämjare.

De nyaste vetenskapliga undersökningarna av björkbladen konstatera att de innehåller saponin, betularetinsyra, kalk, natron, eterisk olja, socker, garv- och bitterämnen. Björkens löv har en mycket god urindrivande verkan, dock utan att samtidigt reta njurarna. Vi citerar vad tre framstående professorer säger beträffande björkbladens verkningar:

Professor Winternitz rekommenderar björkbladet vid kronisk äggvitesjuka: téet framkallar inga njurretningar, men åstadkommer ett tydligt avtagande av äggviteutskilningen genom urinen. Infusion: 30 gr finklippta blad till en

liter vatten. Tre koppar dagligen. Samma te användes även vid njurstörningar.

Professor Wilson skriver att varmt björkbladte är ett oskadligt och förträffligt medel vid lidanden i urinorganen, bl. a. kronisk inflammation i urinblåsan. Infusion: 30 gr blad till 1/4 liter vatten, tre koppar dagligen. Tedrickningen är dock ej nog, utan under kuren måste varje morgon hela kroppen hastigt gnidas med en i kallt vatten doppad handduk.

Professor Jämnice meddelar att björkbladet även är ett gott blås- och njurstenslösande medel. Efter längre tid, skriver han, avgick stenarna först i bitar av en ärtas storlek, och därefter som skarp sand. I detta fall skall téet beredas av en tesked finskurna björkblad till 1/4 liter vatten. Under minst en månad drickes dagligen 2 koppar, nämligen en på morgonen på fastande mage, och en på eftermiddagen vid femtiden. Dessutom måste diet föras, som avsluter att nya stenar bildas.

Även björkens saft som flödar rikt på våren är mycket nyttig. Och det är klokt att begagna den under den tid på våren, då den förekommer. Då såväl bladen som saften verkar urinsyreupplösande används den även med framgång vid reumatism och gikt.

Om björkens betydelse i *uppföstrans* tjänst skriver lektor J. Palmberg i sin gamla bok "Serta Florea Svecana": Ett kosteligt Remedium finner man ock av thetta Träds Kvistar emot olydige, olatigt och wormaluga Barn, om man smörjer dem efter som the betarfwa til, mer eller mindre, med samma kvistar, som äro mjuka och friske, thet gör dem snälla och hel fixa, är proverat på många tusende och wist befunnit".

Man kan insamla de färska löven och använda dem som sådana, eller också kan man torka dem för kommande behov. Om man så vill kan man även använda de i marknaden numera förekommande björkextrakten som innehåller björkbladens alla verk samma beståndsdelar i starkt koncentrerad form.

Aconitum napellus

(Stormhatt, fam. Ranunculaceae)

Allmän karaktäristik: Acon. är ett av de främsta medlen vid hastigt påkomna, akuta sjukdomar med hetta eller frossa, feber och blodsvallning åtföljd av stor oro, i synnerhet om besvären framkallats av förkylning. Acon. är lämpligt vid de flesta infektionssjukdomar. Om medlet tas i god tid innan sjukdomen hinner tränga för djupt, åstadkommer det snabb förbättring. För små barn med ovannämnda eller liknande symptom, där diagnosen kan vara svår att ställa, hjälper vanligen Acon, om det gives genast, ju förr desto säkrare. — Som ett gott lugnande medel har Acon. även fått stor användning. Sinnessstillståndet karaktäriseras då främst av fruktan, oro och ångest och svårighet att vara stilla. Överkänslighet till kropp och själ, sömnen orolig med oroande drömmar; sämre mot kvällen.

Så snart "förkylning" kan befaras och vid känsla av illamående eller början till feber bör

Acon. (lågpotens D 6) omedelbart intas, samtidigt som fast föda bör undvikas. 5—10 piller varje timme, ju högre feber desto oftare intagning. Eller också kan man lösa upp 20 piller i en flaska som innehåller ca två dricksglas vatten. Flaskan bör skakas kraftigt tills pillerna är upplösta. Sedan skall man dricka en klunk därav varje halvtimme. Detta senare sätt ger snabbare och kraftigare verkan än att ta medlet torrt på tungan.

Även vid nedanstående besvär kan Acon. med fördel användas, då det är indicerat (d. v. s. passande).

Hjärtklappning med stor oro, ångestkänsla och beklämning i hjärttrakten och tilltagande puls. Svårighet att dra djupa andetag på grund av genomborrande stickningar. Smärtor som sträcker sig från hjärtat nedåt vänstra armen, med domning och krypning i fingrarna.

Huvudvärk med blodsvallning åt huvudet och oro. Känsla av hetta och tyngd i huvudet; brännande smärtor. Ansiktet blekt, eller omväxlande rött och blekt. Bättre av att ligga stilla i mörker. Svindel vid försök att resa sig upp. Hörselns överkänslighet för buller.

Ögonen torra och röda med brännande smärtor. Akutförsämring av förkylning, stark motion eller upphetsning.

Munnen och halsen känns het och torr. Heshet. Varje andetag retar till hosta; sömnen ständigt störd av torr hosta.

Magen känns "torr" med brännande och tryckande smärtor i maggropen. Stark törst och kräkningar.

Urinen brännande, smärtsam urinavgång. Blåskatarr med feber och oro.

Aconitum är ett stort medel och alla potenser brukas. Ju tydligare aconitumsymtomen är, desto högre potens kan man använda. Som tidigare nämnts är D 6 den lämpligaste vid akuta inflammationstillstånd och feber. Vid nervösa tillstånd och sömnlöshet är potens D 30 lämplig. Dosen blir då 5—10 piller morgon och kväll. — Aconitum anses vara ett akut medel mest passande vid akuta sjukdomar, men det lämpar sig många gånger även vid kroniska besvär.

Numrera numera

Den kampglada uppmaningen möter oss då och då på den post, de brev, som hamnar i våra brevlådor då och då. Många är kanske så vana vid att se stämpeln att de inte längre tänker på det. I alla händelser är det oväntat många som följer uppmaningen.

POSTNUMRERA NUMERA kan ju gå an för dem som bara har att tänka på den privata post de skickar — t. ex. till *Seklet* eller *Örtagubben*. Men för oss har det blivit ett problem — ett ekonomiskt och, som vi tycker, onödigt ekonomiskt problem. Vi måste slopa hela vårt adresssystem, köpa nya "plåtar" och skriva om alla adresser. Förutom tiden som detta arbete kräver, c:a 120 arbetstimmar, är det en kostnad å närmare 1300:— kr. Och detta helt enkelt en ren förlust. Red. undrar om det finns några i läsekretsen som äro villiga och har råd att vara med och täcka denna. Om så är fallet bli vi tacksamma för en slant insatt å *SEKLET*'s postgirokonto 23 04 40. Glöm inte att skriva på talongen vad beloppet avser.

Red. kan meddela, att då detta skrives har redan en arbetsvillig anmält sig, som tänker skriva så mycket hennes fritid medger. Det är ju en sak att vara tacksam för.

Redaktionen

REGISAN

Tidiga tecken på vitaminbrist är känsla av trötthet, dåsigheit och olust.

Tid för REGISAN!

REGISAN innehåller medicinaljäst, som är särskilt rikt på B-vitaminer. Den är ett ofta rekommenderat medel mot bl. a. finnar och dålig hy.

Jästen innehåller många för kroppen nödvändiga ämnen. C-vitamin och organiskt bunden kalk är också ämnen, som vi sällan få tillräckligt av i kosten, men som med lätthet erhålles ur den dagliga dosen REGISAN.

Pris för 150 tabl. Kr. 4:20

Pris för 600 tabl. Kr. 15:—

Pris för 1050 tabl. Kr. 25:—

ÖRTAGUBBEN

Luntmakargatan 90, 113 51 Stockholm

Gammal folkmedicin åter till heders

Bönderna i Vermont anser att vi bör leva 5×20 år och vara arbetsföra till 80.

Det är nog inte så ofta som en medicine doktor är villig att erkänna att gammal folkmedicin kan ha något värde, jämförd med moderna medicinska metoder. Den amerikanske läkaren dr D. C. Jarvis hör emellertid till de få läkare som genom sina erfarenheter "ute på fältet" kommit att få stor respekt för allmogens läkemetoder. Han kom för rätt många år sedan som läkare till den amerikanska staten Vermont från vilken hans mor för övrigt härstammade. Där mötte honom en intressant erfarenhet. Han skriver i inledningen till sin bok "Leva i 5×20 år" (5×20 Jahre leben' Hallwag - Verlag, Bern/Stuttgart) följande: "Under mina studieår i Burlington fick jag en grundlig vetenskaplig och praktisk utbildning i den gängse skolmedicinen. Men när jag slog mig ner i Barre som specialist i ögon-, öron-, näs- och hals-sjukdomar, kom jag snart i kontakt med en helt annan slags medicin som jag måste allvarligt befatta mig med om jag skulle kunna vinna något förtroende hos lantbefolkningen där, d. v. s. människor som sedan långliga tider levde i nära kontakt med jord och natur fjärran från allfarvägarna. Denna folkmedicin hade föga att göra med det som jag hade studerat men var nära förbundet med livet i Vermont. Därför gällde det för mig att lära mig vad den innehöll och varifrån den härstammade".

Dr Jarvis säger vidare: "Mina nya studier förde mig redan i början till att vissa av mina dittills förfäktade åsikter fick ett grundskott. Jag kunde t. ex. först inte fatta att en halsinflammation kunde bli bra på en dag bara genom att man tuggade färsk grankåda. Men jag förstod att det nog var bäst för mig att gå till grunden med de här metoderna istället för att bara vifta bort dem och också vara villig att föreskriva dessa metoder om nu erfarenheten visat att de var lika bra eller t. o. m. bättre än de som den klassiska medicinen rekommenderade".

Den kloke doktorn fann snart att bönderna i Vermont hade en hel del att lära honom som han ej förut haft en aning om ifråga om sjukdomsbehandling. Och när han på en läkarkongress berättade om sina erfarenheter för en del kollegor så blev dessa också så intresserade att en korresponderande studiegrupp bildades som ingående sysselsatte sig med allt detta som dr Jarvis dagligen kom i kontakt med i sitt distrikt av gamla hälsoråd och behandlingsmetoder.

När han studerade befolkningen i Vermont så förvånades han över att se hur det tydligen var vanligt att människorna där arbetade på sina gårdar med obruten kraft ända upp i 80-årsåldern. Han kom också slutligen till det resultatet att det var naturligt för människan att vara fullt arbetsduglig till så hög ålder. Ty alla djur som lever naturligt har en levnadsålder som omfattar fem gånger den tid det tar att nå sin fulla kroppsliga utveckling. För människan sker detta normalt i 20-årsåldern, varför hennes normala livslängd bör vara minst 100 år. I Vermont där människorna levde i biologiskt normala förhållanden i kontakt med jord och djur visade många sin bästa prestationstid mellan 60 och 80 år under det att dagens moderna

människa redan vid 60 ofta är ett vrak — om hon nu lever så länge.

Dr Jarvis fann snart att folket i Vermont hade ett klart begrepp om sambandet mellan livsföring och livslängd. De hade lärt sig att ville man förbli frisk och i full vigör till hög ålder så skulle man leva på en kost som var rik på kolhydrater som frukt, bär, bladgrönt och rotsaker men vara sparsam med protein, d. v. s. med kött och ägg etc.

Vermont-bönderna hade ett urgammalt recept på en daglig hälsodryck som dr Jarvis snart fann motsvarade det stora värde de gav den: två teskedar honung och två teskedar fruktättika, beredd av äppelmust på hela äpplet, blandas i ett glas vatten. Denna dos drickes en eller flera gånger under dagens lopp.

Den enastående hälsoverkan av denna dryck i förening med en kost enligt ovan angivna principer, fann dr Jarvis bero av följande: honungen är ett förträffligt näringsmedel. Den innehåller två sockerarter dextros och levulos. Dextrosen går direkt i blodet men levulosen tar längre tid och reglerar på det sättet blodsockerhalten på ett naturligt sätt. Honungen skyddar mot skadliga jäsningar i tarmkanalen verkar mildt avförande och är dessutom ett gott nervnäringsämne. Fruktättikan innehåller en rad mineraler, som kalium, fosfor, klor, natrium, magnesium, kalcium, svavel, järn, fluor, kisel jämte spår av en rad andra ämnen. Fruktättikan har en decinficerande verkan på tarmkanalen och skyddar därför mot infektioner både i denna och kroppen i övrigt. Men också en annan verkan fann dr Jarvis, som längre fram skall nämnas.

För oss nordbor är det dessutom viktigt menar dr Jarvis att också äta något tång- eller algpreparat, t. ex. i form av algtabletter eller algpulver. Däremot anser han att vi skall vara sparsamma med citrusfrukter. Äpplen och lingon är bättre.

Vermontbönderna hade fruktättikan som ett universalmedel också då det gällde att hålla sina djur i form. Detta gav dr Jarvis idén att prova medlet på besättningar i en annan landsdel som ej använde vermontböndernas recept. I en besättning av Jersey-kor som dittills alltid krävt täta veterinärsbesök rekommenderade Jarvis ägaren att varje dag ge korna en deciliter fruktättika på fodret. Följden blev en markant nedgång i inflammationer och andra sjukliga störningar. En ko i en annan besättning hade svullna knän och hade svårigheter att resa sig. Den ovan angivna dosen fruktättika pr dag gjorde emellertid att hon snart rörde sig obehindrat. En annan ko hade dels mycket stela leder, dels hade hon sedan länge en inflammation i en spene som trots behandling ej ville läka sig. Då man bjöd henne fruktättikan slickade hon begärligt i sig varje spår av den. Men ökade då dosen till en deciliter pr dag. Efter en tid började både spen- och ledinflammationen gå tillbaka och hon var snart frisk.

Dr Jarvis fann snart att just juverinflammationer (mjölkfeber) som regel botades lätt genom fruktättika på djurens foder.

Men hans experiment med mänskliga patienter gav lika goda resultat. Den regelbundna dosen av två teskedar fruktättika i ett glas

vatten, intagen i små klunkar vid varje måltid visade sig vara ett utmärkt avmagringsmedel. Vid matförgiftningar och maginfluensa var en sådan blandning, intagen teskedsvis med fem minuters intervaller, som regel tillräckligt för att få ett snabbt tillfrisknande. En kvinnlig patient som sedan femton år led av kronisk njurbäckeninflammation som gav anfall var sjätte vecka blev helt symptomfri efter att ha börjat en fruktättikakur. Hon upphörde då med att ta medlet. Efter ett år kom emellertid anfallen tillbaka. Hon började då åter med kuren och blev snart åter besvärsfri.

Mot kronisk trötthet och dålig sömn ansåg vermontbönderna att inget medel var bättre än att i en kopp honung blanda tre teskedar fruktättika. Denna blandning slogs sedan på en liten konservglasburk med så stor öppning att man kunde sticka en tesked genom den. Före sänggåendet tog man två teskedar av blandningen. Somnade man ej på en timme tog man en ny sådan dos och resultatet lät då sällan vänta på sig. Även mot migrän och högt blodtryck var fruktättikan ett utmärkt medel.

Både i Vermont, Skottland, England och Tyskland är det ett gammalt medel mot åderbräck att gnida in outspädd fruktättika morgon och kväll i huden. Redan efter en månad börjar åderbräcken gå tillbaka. Verkan av behandlingen blir starkare om fruktättikan också intages i vatten som förut beskrivits.

När dr Jarvis försökte att vetenskapligt undersöka varpå fruktättikans utomordentliga verkan berodde på kom han, tillsammans med andra medicinska forskarvänner fram till resultatet att det var fruktättikans förmåga att reglera blodets kaliumhalt och hålla urinen vid sur reaktion. Provar man urinen med rött lackmuspapper på morgonen så skall papperet förbli rött. Blir det blått så har urinen alkalisk reaktion och då är kroppens kemiska balans

**Ett enastående erbjudande till
SEKLET's läsare**

FÖDD MED SIARGAVA

Sanningen om Jane Dixon berättad
av Ruth Montgomery.

Den i både Amerikansk och Svensk press mycket omtalade **sierskan-kristallskåderskan Jane Dixon** har årligen sedan 1952 publicerat sina förutsägelser om framtiden. Hon uppträder ofta i radio- och TV-program i USA.

Boken kostar hft. **24:50**, inb. **29:50**. Nu kommer anbudet till våra läsare. Ni får köpa den för hft. kr **10:—**, inb. kr **15:—**.

Order kan ej exp. genom bokhandel, utan direkt från

LITTERATURFÖRLAGET

Luntmakargatan 90, 113 51 Stockholm

Tro

Frågan om existen eller icke-existensen av en högre makt, som vi kallar för Gud, går tillbaka till tiden för människans skapelse här på jorden. Alla tidsåldrar ha haft en egen interpretation av Gud. Naturfolken har alltid dyrkat en dylik högre makt i trädets kraft, som kallades för mana, men även i form av planeter eller djuren. Trollkarlar, som ofta kallades för medicinmän, tolkade Guds vilja för stammen. Man offrade såväl djur som människor i en magisk ritual.

De moderna arkeologerna är av den uppfattningen, att sumererna, akaderna och assyrerna ha grundat de första kulturerna. Dessa folk dyrkade stjärnor och planeter, med tonvikten på månens magiska krafter. Man byggde zikkurats, stora trappstegstempel. Genom denna dyrkan av planeter uppkom den första naturvetenskapliga forskningen, grenar såsom astronomi, matematik och geometri.

Också i Egypten dyrkade man olika planeter. Även där odlades ovannämnda vetenskaper. Keopspyramidens konstruktion är ett mönsterexempel för en kombination av alla dessa tre

störd och några energireserver för dagens arbete finns inte i tillräcklig mängd. Man har då också lätt att få infektioner. Denna balans återställes om man äter eller dricker sura saker. Den svenska allmogens förkärlek för slura lingon, surkål etc. var hälsomässig väl motiverad.

Men dr Jarvis mötte andra folkmedicinärer än fruktättikan. Mot sjukdomar i luftvägarna använde bönderna honungskaka, alltså honungen som den kom ur bikupan med vax och allt. Men även sedan honungen var avlägsnad ur kakan hade vaxet och allt annat som kakans väggar byggts upp av, en påtaglig medicinsk effekt. Den sjuke tuggar en bit honungskaka ganska länge då och då under dagens lopp och den helande effekten är ofta genast märkbar, t. ex. genom att en täppt näsa öppnas. Även inflammation i näsans bihålor kan ofta helas på detta sätt. Det räcker med en bit stor som ett tuggummi som man tuggar c:a 15 min varannan timme. Nästa omgång tar man en ny bit o. s. v. Även hösnuva lär bättras genom detta enkla medel.

Vid nervösa spänningar och särskilt då det gäller nervösa, besvärliga barn kan den nämnda drycken av fruktättika-honung tillsatt med en droppe jodlösning verka lugnande och avspännande. Det klorerade dricksvattnet i våra samhällen betyder en hälsorisk också i det avseendet att klor driver ut jod ur kroppen som dock är så viktigt för hela ämnesomsättningen och förmågan att motstå infektioner.

Detta var en liten sammanfattning av dr Jarvis intressanta bok. Även om man kanske kan ställa sig något skeptisk till en del av hans entusiastiska lovtal till fruktättikan, så är det väl ändå tydligt att vermontböndernas förkärlek för detta medel måste ha en realistisk bakgrund. Tyska läkare anser sig i många fall ha konstaterat ett mycket välgörande inflytande av denna blandning honung+fruktättika som dessutom är ett både billigt och oskadligt medel. Självklart måste det dock vara en fruktättika som beretts av obesprutade, hela äpplen.

vetenskaper. Amenhotep IV., som kallas för Eknaton, grundade i Tell-el-Amarna den första monoteismen. Hans Gud var solen och hans solhymn är en av mänsklighetens första religionsurkunder.

Även i Palestina avlöstes planetkulten med tiden av en monoteism. Jehova var de gamla israeliternas Gud, som talade till folket genom profeterna. Men Jehova var en mycket sträng och hotande Gud, som förutom djuroffer även kunde kräva människooffer. Vid 1200-talet f. Kr. skapade Moses, kommande från Egypten, de tio buden — morallagar av stor betydelse inte bara för sitt folk, utan för en stor del av den senare mänskligheten.

I Grekland, där såsom i tvåflodslandet, Egypten och Palestina i begynnelsen olika slags naturgudar dyrkades, härskade senare Zevs, som av romarna kallades för Jupiter. Zevs hade många medhjälpare — gudar av olika slag, som rådde över havet (Poseidon), landet (Demeter), djuren osv. Med tiden var det två gudomar, som kristalliserade fram sig ur den stora gudaskaran — Apollon och Dionysos. Apollon representerade solen och härskade i Delphi, Olympia och Eleusis, medan Dionysos var skogarnas och jordens gudom, som representerade det magiska, det underjordiska. Apollon var således ljusets och Dionysos mörkrets gudom.

I det gamla Kina var det filosoferna, som visade människan vägen till religionen. Lao-Tses Tao-Te-King, som skrevs omkring år 650 f. Kr., blev kinesernas heliga bok genom seklen. Vid sidan om Lao-Tse var det Konfutse, Dschuangtzi och Liä Dsi som visade den etiska och moraliska vägen för den breda massan i Kina.

Indiens befolkning dyrkade i tidernas morgon olika slags naturgudar. Det var även här en utpräglad polyteism. Buddha, vilken också föddes omkring år 650 f. Kr., grundade en ny tro, som fortfarande lever bland de stora indiska massorna och som har spridit sig över en stor del av Asien. Medan buddhismen i Tibet utvecklade lamaism, blev den i Japan till zen.

Maya- och Inkarikets människor dyrkade solens gudom. Här byggdes det soltempel och t. o. m. pyramider, vilka enligt arkeologernas uppfattning är mycket lika de stora egyptiska pyramiderna och sumerernas zikkurats.

Dessa här ovan behandlade religioner, med undantag för Maya- och Inkarikets tro, hörde till tiden före Kristi födelse. Jesus blev grundaren av den stora religionen, som i dag utövas av omkring 800 miljoner människor på jorden. Det var hans tro vi som barn växte upp med. Man brukar ju kalla barndomens tro för en vanetro, eftersom det blir till ett slags vana att under vår barndom gå i föräldrarnas fotspår. Medan vi växer upp och börjar tänka för oss själva, går vi ofta ifrån den nedärvda religionen. Den moderna människan söker då ofta nya vägar i sin religiösa uppfattning.

De äldre bland oss ha ännu uppfostrats i en sträng kristendom, där Jehova hade lika mycket att säga till om som Jesus. Det var den hotande och straffande guden, som vakade över barnets värld och såg ned till det uppi från molnen. Gjorde man någonting, som inte helt överensstämde med den vakande gudens lagar, så lockade han fram djävulen, som gav det lilla barnet en läxa. Hade man någon gång handlat

mot en av de tio buden, kom denna fasansfulla gestalt som mest brukade visa sig om natten och angrep en med sin eldgaffel i sömnen, så att det lilla barnet vaknade med ett skri av fasa. Naturligtvis försökte man då anropa den gode Fadern där uppe och bad en gång till sin "Gud som haver barnen kär . . .", för att söka skydd hos den allsmäktige skaparen med det vackra, lugna ansiktet och det långa vita skägget.

När man sedan växte upp och fick höra om alla de olika slags religionerna, fick man en bättre möjlighet att söka sig fram till den tron som mest tilltalade en. Många av oss fick det då inte lätt. Man satt där med sin Bibel i handen, som man ofta inte riktigt kunde förstå sig på. En del av oss tog då till pennen och satte in dussintals, om ej hundratals, frågetecken vid marginalen och bad då på söndagen prästen om svar. Var man ej riktigt nöjd med hans repliker så vandrade en del av oss till nästa prästgård. Resultatet blev då alltså oftast, att den unga människan blev mera och mera förvirrad och rolös i sitt sökande efter de rätta svaren. För många blev det då bokens vida värld, som man tog itu med, andra gick ut i naturen för att där i ensamheten begrunda livets gåta. Och en del hamnade hos filosoferna. De äldre bland oss brukade då ovillkorligen i första hand hamna hos Fredrich Nietzsche. Man räknade då med, att en filosof som haft ett så stort inflytande på hela vårt tankesätt, litteraturen och livet torde kunna ge de rätta svaren. Men Nietzsches tankar, såsom tidigare Bibelns, brukade ofta bara bidra till den unga människans förvillelse.

För de flesta av oss som på ett eller annat sätt i kyrkan eller i litteraturen sökt finna en väg till en personlig Gud, blev det så småningom klart, att alla de olika religiösa manifestationerna ju slutligen härstammade från människan själv, från framstående representanter för vårt eget släkte. Vi började begripa, att vi kunde finna vägen till vår Gud på olika sätt: genom meditation, försjunkning i naturens eller kammarens stillhet, genom den stora konsten, de ljusa grekiska templen, de mäktiga gotiska katedralerna, de egyptiska pyramiderna, en sfärisk symfoni av Beethoven eller en Jean Sibelius, en vacker och besjälad tavla eller skulptur såväl som genom den stora människans tankar. Många av oss kom under sitt sökande fram till en etisk världsbild, där Kants morallagar fick lika stor betydelse som Mäster Eckehards medeltida mystik. Ramakrishnas allt överbyggande kärlekslära och buddhismens Tat Twam Asi (det är du), identifikationen med allt som skapats och respekten för allt liv.

Vi vet emellertid att religionen inte bara har varit en välsignelse för mänskligheten, utan ofta även har framkallat intolerans, strid och krig. Men trots detta har religionen, i sina många avarter, en utomordentlig betydelse för det mänskliga livet här på jorden. Om religionen bara i någon grad är i stånd att hjälpa människan på hennes tunga och ofta ensamma väg genom livet, så fyller den en stor uppgift i vårt liv. De flesta av oss ha i sin tro funnit jämvikt och harmoni i livets rastlöshet och ondska. Trots tidens rastlöshet, dess materialistiska, nihilistiska och ateistiska symptom, är tron fortfarande någonting människan kan ty sig till i svåra stunder. Tron på en högre makt kan ge människan respekt för livet i dess olika former här på jorden. Och därmed är tron en välsignelse för människan och inte bara opium för folket, som ateisterna hävdar.

Frithjof Hallman

Sett, hört och tänkt från Utsiktstornet

SEKLET's läsare och vänner har säkert märkt, att en annan tittare sitter på utsiktstornet och hör, tänker och spanar ut över en lidande, kvidande mänsklighet samt en och annan knarkoman. Detta betyder dock ej att den gode vännens, Viktor Vallberg, stämman skulle ha tystnat här, fastän den i övrigt har tystnat här i världen. Red. har än en försvarlig packe manus för "Tornet" som kommer att flyta in. Men man får ransonera, så räcker de länge.

Egentligen skulle det vara en bild på tittaren, där han sitter på sin stol framför fönstergluggen. Den kanske kommer någon gång — så småningom — i framtiden. Eller kanske någon av tidningens läsare får en lidnersk knapp och totar till något som kan pryda spalten. I så fall vare han välkommen med sitt förslag.

Nu var det ju egentligen inte detta som är anledning till skrifteriet den här gången — även om ovanst. behövde meddelas. Nej, det har kommit ett nytt politiskt parti här i landet, vilket antydningssvis redan tidigare meddelats i denna spalt. Det är meddelat av en värmlands- och en göteborgstidning att partiet finns, dessutom en liten välvillig notis i Radio. "Utkiken" tog kontakt med fru Britta Johansson i Kil, som verkar vara den ledande själen. Hon meddelar att partiet fått ett mycket välvilligt mottagande av många. Många var också villiga att deltaga i utdelandet av röstsedlar i Karlstad med omgivning. Nu väntar hon bara att få besked från Länsstyrelsen om hur många som givit partiet sin röst. I Stockholm har det aldrig fått någon start. Några röster blev det dock.

Liten kan bli stor.

HB

Och nu låter vi vännen *Vallbergs* stämman klinga ut över landet.

Då psykoanalysen i vår tid blivit ett system för bedömning av den enskilda människans personliga typ och utveckling, upptäckandet av dess personliga svårigheter och behov, så är det säkerligen lika nödvändigt att lära känna de psykiska formerna och behoven i "Tidens", man kan säga den typiska nutidsmänniskans förhållanden.

1. Ett område, där den psykiska bedömningen i allmänhet bör ägnas den största uppmärksamhet, är *talet*, språkområdet. Det synes, som om varken *psykologien* eller ännu mer *pedagogiken* ej ägnat tillräcklig forskning på detta område. Vi skulle här kunna följa utvecklingen av de olika språken, deras förvandlingar från forntiden tills nu. Vi skola finna i huru hög grad de sociala förhållandena, ställningen av de enskildas eller hela folkets frihet eller beroende har satt sitt mönster på språket både i dess utformning och uttal. Vi må förbigå flyddade tider och de vidlyftiga och betydelsefulla rön, som vi där kunna finna. Vi må hålla oss till nutiden.

En sak, som vi i första hand lägga märke till är *det otydliga uttalet*. I denna otydlighet ligger ofta en *stämning*. Detta gäller i synnerhet skolbarn. — Här stå vi inför en fråga, som ovillkorligen kräver ett svar inte bara av en enskild utan framför allt av dem, som ha skolpedagogiken om hand. — *Stämning* upp-

kommer i allmänhet, såsom är känt sedan gammalt framför allt av två orsaker, dels av rädsla, varvid särskilt tvenne orsaker komma i främsta rummet: skräck för något djur, särskilt en plötslig skrämsel för en framrusande hund eller skrämsel genom föräldrar, oftast berusad fader, eller förr åtminstone våldsamt uppträdande av lärare, även förföljelse eller annan sadistisk behandling av kamrater. — stämningen kan ta sig uttryck i svår och tydlig stämning eller endast i vissa former av otydlighet.

Vad otydligheten i uttalet beträffar, så kan detta föräledas av stor brådska, överansträngning eller psykisk självsvåldighet, där barnet i skola eller hem aldrig fått lära sig tukt och ordning.

Vad vår tid beträffar, så är det nu berörda fenomenet alltför tydligt för att kunna förnekas. Man behöver inte bara hänvisa till barnåldrarna, hem och skola. Man träffar det nära nog allstädes, inte minst i Radio och TV i ett suddigt, brådska uttal, där ljuden aldrig markeras och hela stavelser slukas. Vi kunna också från synpunkten bedöma olika språk och från den utgångspunkten söka oss tillbaka i tiden. Hos oss finna vi, såsom språkforskaren Rydberg uppvisat, det klaraste uttalat mot slutet av medeltiden. Alltsedan har hos oss såsom i allmänhet allstädes inträtt en fortgående degenerering av språket, vittnande om brådska, slarv, okultur, psykisk svaghet.

Vi ha gjort en kortfattad analys över ett område av Nutidens och på samma gång även gångna tiders psyke för att därav taga lärdom och så långt möjligt göra bättring. Vi kunna naturligvis från denna utgångspunkt även utgå från andra psykiska synpunkter, t. ex. huru människorna röra sig, vilka, som äro de förhärskande intressena, huru de förhålla sig till de former de möta av religion, av agitation, av gemensamma politiska frågor, huru de ställa sig inför framtidsutsikter osv. Har tiden något intresse inför den gamla maningen KÄNN DIG SJÄLV!

Tankar och maningar

Om din väg du ensam går,
skall dig ristas månet sår,
får du svälja mången tår.
Men — av allt du styrka får.

Programmet formar dem, ty allt skall rättas till samma typ och stadigt kontrolleras. Den starka tro, med vilken berg försättas, och egen tanke — den blev aldrig deras.

Bered dig på stormen! Men minns att den har sin övergång. På storm kommer lugn. På moln följer klarhet och solsken. Bind dig inte vid tiden. Även tiden har sin övergång.

"Naturen lede dig! Hon gav för skilda zoner åt sederna sin färg, åt språken sina toner."
(Tegnér)

Din andes instrument.
dess vibrationer i samklang stäm
med högste Andens Sanningstoner!
Ty Sanningsmakten hörs
kring himmel och kring jord. —
Den är Guds ord.

De eviga straffen

"De eviga Straffen. En polemik mellan H. Nygren och D. Larentius." Litteraturförlaget, 1 kr.

Det var länge sedan det var någon väsentlig strid om denna fråga, dvs. någon, som hördes vida omkring. Det var under de första åren av detta århundrade. En komminister Ekman, som lämnat kyrkan och ingått i Waldenströms samfund, kom i strid med sin lärofader med avseende på tron på de eviga straffen. Ekman förnekade, W. försvarade.

Här ha vi nu i denna skrift en förnekare fröken Nygren och en försvarare D. Larentius, som enligt polemiken tycks vara pastor i något samfund.

I det efterföljande vill jag inte ställa mig som skiljedomare mellan de två och deras olika ståndpunkter utan snarast lämna några synpunkter på frågan. Nygrens argument är egentligen endast *ett*, som är snart uttalat: De eviga straffen är oförenliga med tron på Gud såsom en barmhärtig Fader. — Larentius anser att en del bibelord klart uttalar tron på eviga straff.

Såsom en centralpunkt i denna fråga blir ju vilken åsikt man har om *människans fria vilja*. Finns det gränser för människans fria vilja? Kan eller måste människan genomgå olika uppfostringar till dess hon tvingas att omvända sig? — Kan människan fortsätta i fri motsättning mot Gud, i evighet trotsa Gud? Osv, hur man nu må uppställa frågorna.

Som svar på frågan finns tre möjligheter. 1. Alla människor måste till slut vända om till Gud ("Alltings återställelse"). 2. Människoanden kan för alla evigheter motsätta sig Gud (detta måste ju vara förutsättningen för "evig förtappelse"). 3. Människan kan förhärda sig så långt, att inte en gnista längre finns av längtan eller mottaglighet för det goda, då inträder den lagen: Där inte liv finns, där inträder döden som avgörare.

Bara ett par anmärkningar till de argument, som de båda anför. *Larentius* hänvisar till berättelsen om "Den rike mannen och Lazarus". Det har byggts mycken dogmatik på den berättelsen. Dylaka spekulationer äro aldeles oberättigade, som vi se, om vi ta hänsyn till de omständigheter, under vilka berättelsen framställles. Det var fråga om fariséernas girighet och deras hårdhet mot de fattiga. Här visar Jesus den kontrast, som det kan vara mellan livet på jorden och livet i den tillkommande världen. För att riktigt ställa fariséerna inför denna verklighet, *så använde Jesus sig av deras egen uppfattning och lära på detta område*. Vad fariséerna i själva verket dömde över fattiga och olyckliga människor på grund av deras *karmalära*, det överflyttar nu Jesus på dem själva. — Därmed har Jesus inte menat att bilda någon dogm om eviga straff.

Någon direkt dogmatisk lära på detta område är svårt att uttala i Skriften. Den, som väl i så fall är klarast, är den, som Hulda Nygren framfört i slutet av diskussionen, nämligen att förhärkelse slutar i "den eviga döden". — Mot denna uppfattning anför L. den vanliga att en personlig ande kan inte tillintetgöras. Varför inte? Så långt vår erfarenhet sträcker sig, så visst finns det möjlighet till andligt självmord, en allt hårdare förhärkelse, ett alltmer utsläckande av ljuset inom människan själv och motstånd mot ljuset utifrån. Där intet ljus finns kvar, där är mörkret. Där mörkret är, där är döden.

Där vi skriva "evighet", där har skriften "Ålän", tidevarv. Vårt evighet skulle vi i mot-

Ve de högmodiga

Efter en betraktelse av den katolske prästen broder Bernhard.

Om man kommer till staden som en enkel lantsortsbo, så kan man göra sina studier utan att man behöver gå på museet eller i bildergalleriet. Vem man möter, så se de på den stackars mannen, som bara bor på "bondlandet" och icke i en kulturellt högtstående stad med vattenklosetter och fina biografer. De unga flickorna snegla inte ens på en, ty de ha jämt göra att titta på alla affärsbuden, som föra post och brev från de stora affärshusen iklädda skinande blanka skor, näsduk i bröstficka och en flygande kravatt och därvid ägna sin uppmärksamhet åt de unga gässen, som synas dem som väsen från himmelska zoner. Och därvid uppför sig den helt vanliga pratmakaren från någon bakgata som vore hans pappa miljonär utan att han dock har en enda slant i fickan med mindre än att han har stulit den där hemma.

Och sen kommer den nådiga fröken. Hon tittar så medlidsamt på mina breda stövlar, på min icke alldeles moderna överrock och min yllehalsduk. Icke heller den slitna hatten bevärdigar hon en vänlig blick. Själv har hon skor så trånga, att ingen i Grimms sagor har dem trängre, och hon bär en klädning så trång och kort och sidenfragsig att man bara undrar, hur hon kunnat få in sina jungfruliga lemmar i detta trånga fodral. Och en hatt har hon som kostat mer än en kalv. Ja, den gyllene féen har allt utom en man. Hon kommer inte heller att snart få någon, ty om hon kastar en lika högmodig blick på alla unga män som på mig, om jag inte genast viker åt sidan för henne, för att inte hennes sidenkappa skall snudda mot min tio-åriga överrock.

Men denna är dock en ganska oförarglig liten höna emot den nådiga fru, som jag möter på en annan gata. Hon känner dock t. o. m. igen mig

och tilltalar mig. Vad står på, eftersom jag förtjänar den nåden. Hon frågar mig om min skymmel och om vintersådden, om min hälsa och om mina inkomster. Fru direktörskan — men vem är inte i staden direktör eller chef? — Hon är en av de där fruntimmerna som hålla sin näsa så högt, att man måste frukta att det kommer att regna in, så att man i stillhet funderat på att kunna konstruera ett patent på ett lämpligt skyddstak för regndagar. Hon hör till de fruntimmer som när de tala med en vanlig sockenpräst ha någonting i bakfickan eller beräkna att få någon fördel av honom. Det är den där sortens människor, som tro att man egentligen inte kan leva någon annan stans än i staden, under det att folket på landet endast utgör någon sån där övergångsform till människosläktet. Därför tala de också med oss så där nedlåtande, välvilligt och i förbigående, så att man i samspråk med dem måste hålla sig i styr, så att man inte skrattar dem mitt i ansiktet av — förakt.

Under det att jag i stillhet gör dylika betraktelser, så kommer fru direktörskans Ammi framrusande utstyrd med ett blått halsband. Jag hade under tiden inte alls gett akt på hundkräket, men fru direktörskan hade under hela tiden haft ögonen på henne och bevärdigat mig med ett samtal, till dess hennes Ammi blev färdig med sitt. Nu räckte hon mig nådigt handen: "Adjö, herr kyrkoherde!" Med ett leende försvann den vänliga feen.

Man känner sig som ställd i skamvrån, när man kommer direkt från bondlandet och man förlorar rent av fattningen, när man så kommer in i stadsbornas fina våningar, hör om deras vidsträckta resor, deras jätteinkomster och deras förnäma bekantskaper. Blir man någon gång bjuden till bords, så sitter man bland de

höga herrarna som den åttonde dödssynden och har ingen aning om börs eller dagskurser, om grosshandelsföretag och automobiler. Man får en obehaglig känsla, då man sätter sina fötter under ett så rikt belastat bord, under det att därhemma allt är enkelt och äppelvin är det bästa märket som jag har i min källare. Det är inte trevligt, då man själv arbetar tio timmar om dagen och därigenom förtjänar nett opp så mycket att man slår sig igenom utan att svälta ihjäl, men det räcker inte till någon längre resa, till en gemytlig fest i hemmet, en gåva till gamla bekanta eller till någon barmhärtighetsstiftelse.

Därhemma i socknen finner man ett motstycke till det skildrade. När den andäktiga församlingen sitter i kyrkbänkarna ordnade efter godsägare, bönder, småbönder, backstugusittare och inhyses samt några andra stackars syndare som bo här, så kan vår Herre inte ha något vidare behag till denna rangordning. — Vart man ser: Högmod, högfärd i kläder, prydnader, smycken o. s. v.

Titelsjuka bland de bildade, penningdryghet inom de fria stånden och hantverkarna, eländig prålsjuka bland bondfolket, högmod hos de gamla och avundsjuka hos ungdomen: Var är kärleken? Det är i dag alldeles som det var när Esaias utropade sitt fruktansvärda: "Ve dig, du Efraims druckna mäns stolta krona, du hans strålände härlighets vittnande blomster på bergshjässan ovan de vinberusades bördiga dal! Se från Herren kommer en som är stark och väldig, lik en hagelskur, en förödande storm, lik en störtskur med väldiga, översvämande vatten som slår allt till jorden med makt. Under fötterna bliver den då trampad, Efraims druckna mäns stolta krona." (Es. 28:1 ff.).

Det här ljudet nog inte precis som änglatoner i de högmodigas öron, men allt kom ändå dock just som Esaias sagt. Och det skall ännu en gång alltsammans komma över oss, då Herren Gud kommer att göra storrensning i Europa med dess folk, som inte duga till någonting och högmodigt trotsa på sin bildning, sina pengar, sin kultur. Vem kan då bestå inför honom? Ingen annan än den som böjer sig under Guds mäktiga hand och erkänner honom som all god gåvas givare, vilken man är skyldig räkenskap och tack både dag och natt. Men vem vill väl numera veta av Gud såsom världens Herre?

(Det var 3 à 4 år efter det första världskriget som broder Bernhard skrev sina artiklar. På 30-talet skedde ju stora förändringar i Tyskland. Även hos oss ha stora förändringar skett. Man trängs just inte om de förnämsta platserna i kyrkorna utan kring de politiska köttgrytorna).

svarighet därtill endast finna i uttrycket "evigheters evigheter", tidevarvens tidevarv.

Vad ordet "evighet" beträffar, så ligger det utom vår förmåga att återgeva bestämda definitioner. Det finns sådana "kategorier". Men de kunna till en viss grad erfaras, därför att vi inom vår egen natur äga någon motsvarighet. Om en människa upplevat saligheten på ett momentant sätt eller osaligheten, förtappelsen, på ett momentant sätt, så har hon erfarenhet av vad evigheten kan innebära, ett tillstånd utan tidens begränsning. — På liknande sätt förhåller det sig med försoningens hemlighet, på vilken ock de båda diskuterande kommit in. Där finns inga tillfyllestgörande definitioner, endast erfarenheten ger själv tolkningen.

Den diskussion, som pågått mellan de tvenne diskuterande har ej fört dem allt närmare till samförstånd, tvärtom så ha de drivit varandra till de motsatta sidornas ytterligheter och ha därigenom var på sitt sätt fått fram vanställda gudsbegrepp: Den ena den hos både hedningar och judar gällande blodkrävande guden. Den andra en gudsbild, som kräver självfrälsning genom gärningar.

För läran om gärningarna såsom grund för utkorelsen hänvisar Hulda Nygren till Jesu beskrivning på evighetens domshandling. Det låter ju, som om Jesus dömd efter gärningarna — men det ligger något helt annat därbakom. Detta ger sig tillkänna i de utvaldas svar:

Dessa kände inte det minsta till någon gärningslära, inte alls någon frälsning genom gärningar varken hos sig själva eller andra. Det finns helt säkert ibland dem många, som inte alls ha gjort de gärningar, som upprepas: De ha kunnat ligga åratals på sjukbädden, de ha varit oförmögna genom hela livet att göra något annat än att mottaga hjälp av andra, ja, det kan vara så orimligt att bland dem finns även publikaner, skökor och rövare. — Hur skall väl allt detta kunna förklaras? Skarpare kan väl aldrig *sinnelaget* framhävas såsom de giltiga gärningarnas innersta väsen, ja, såsom ersättning för yttre gärningar, som aldrig kunde utföras, men som funnos i den vilja och det sinne, som förvandlats från det naturliga råa självet till en återbild av Guds eget hjärtelag genom mottagning av Guds barmhärtighet. Dessa visste inte av något annat än Guds barmhärtighet. Så mycket, som Guds egen kärlek tagit gestalt i människans eget innersta väsen, så mycket äger hon ock av gärningar och liv.

Det har sin betydelse att olika sidor av de andliga frågorna bli behandlade. Det kan tvinga ointresserade och ligkiltiga att börja tänka mer än bara vardagstankar, tänka mer än i inlärda eller utan tanke influerade tankebanor på områden, där endast det personliga gäller. — Boken säljes för "självkostnadspris" 1 krona.

V. Vallberg

"En utmärkt presentbok. Den som får den blir glad. Att följa den kan bringa lycka."

(Dr. Poul Bjerre)

ORD om LYCKA

och andra citat ur världslitteraturen
Samlade av Nils Simonsson.

112 sidor (hft)

Kr. 3:75

LITTERATURFÖRLAGET

Luntmakargatan 90, 113 51 Stockholm

Människa och djur

Hela vårt moderna liv är präglad av brutalitet. Öppnar vi en tidning eller en journal, möter vi överallt fall av brottslighet: bestialiska mord, svartsjukedramer, sadism mot barn och djur. Slår vi upp filmsidan i vår tidning, så finner vi där ett koncentrat av all den brutaliteten vi redan läst om i texterna: filmsidans annonser talar om amerikanska gangsterhjältar, den vilda västerns skjutgalna cowboys, krigsfilmer och deckare. Televisionen å sin sida bidrar varje vecka med åtskilliga program som i ej mindre grad återspeglar denna brutala sida av det mänskliga livet.

För någon tid sedan fick TV-tittarna se en film som visade olika slags anatomiska experiment som genomfördes på några hundar och katter, det som fackmannen kallar för vivisektion. En del av dessa bilder hade på många icke-medicinare, i synnerhet barn, en direkt chockverkan. Är det att undra på att många åskådare såg sig tvungna ringa till TV-ns klagovärdning och be dem sluta med ett så brutalt program! Denna TV-kväll framkallade många debatter i djurplågerifrågan — i hemmen såväl som på arbetsplatserna.

I februari upplevde alla som den kvällen satt framför sina TV-apparater ett liknande fall av människans brutalitet mot djuren. Då fick man, mitt i en film om den franske målaren Toulouse-Lautrec, helt oväntat se hur ett koppel jakthundar släpptes lös mot ett vildsvin, hur hundarna från alla sidor angrep det till synes genom kulor skadade djuret som nu bets ihjäl medan de franska jägarna från sina hästars ryggar leende såg på det makabra skådespelet.

I samband med djurplågerifall som de här ovan nämnda kan det kanske vara av ett visst värde att kasta en blick tillbaka på djurplågeriets historia och orsaker och att även beskåda problemet människa—djur.

I forntiden, då människan ännu icke börjat odla marken för att vinna sin föda, fick våra förfäder kämpa med de vilda djuren. Här gällde urskogens lag: att döda eller bli dödad. Efter den dagen då människan för första gången, av en slump, blev bekant med eldens kraft, förändrade sig mycket i det mänskliga släktets liv. Prometheus var ej längre fjättrad vid sin klippa, utan kunde dra ut på stora erövringståg över denna jord. Världens första grottmålningar i Atamira (Nordspanien), Toumenzonzone (Algeriet), Les Eyzies och Lascaux (Sydfrankrike) visar oss olika slags djur. Arkeologerna tyder dessa målningar som världens första konstmanifestationer; antropologerna å sin sida hävdar, att dessa bilder är mytiska symboler för människans nyvunna makt över djurriket, tecken på en begynnande gudadyrkan. Det finns ingen vetenskapsman, som med bestämdhet kan bevisa sina teorier i samband med alla djuravbildningar: världens första religioner har genomgående använt djurbilder som allegorier för sin tro. I synnerhet det gamla Egypten med sina heliga apor, falkar, krokodiler, ibisfåglar, tjurar, hundar, katter och t. o. m. skarabéer visar oss, att det knappast fanns någon djurart som fattades i denna rika religiösa symbolvärld. Tjuren å sin sida förblev en av de väsentliga symbolerna i Medelhavsländernas kulturer och religioner, hos de nordamerikanska indianerna var det örnen, i Kina draken och i Indien ända till vår tid kon, som uppträdde som religiösa symboler i mänsklighetens historia.

Hur kan man då, när man blickar tillbaka på den mänskliga kulturens och religionens utveckling, tyda människans sadistiska och brutala drag gentemot djuren? Hur var det möjligt, att exempelvis antikens människa kunde finna ett så stort nöje i de grymma skådespelen i de många amfiteatrarna i hela Sydeuropa? Där plågades under seklernas förlopp djur av alla slag långsamt och sadistiskt till döds, medan människan satt där, som de här ovan nämnda franska rytterna, som åskådare, skrattade och roade sig. Att djurplågeriet så småningom, när de mest eftersökta vilda djuren började försvinna, avlöstes av de s. k. gladiatorspelen, där väpnade och vältränade krigare fick stånga, sticka och tortera den unga kristna trons proselyter, det vet vi ur våra historieböcker i skolan. Men hur kunde människan då plötsligen förändra sig så och börja plåga alla dessa djurarter till död, som hittills i årtusenden tjänat som religiösa symboler och dyrkats av människan? Sammanhänger det möjligtvis med utvecklingen av våra vapen — med den stora överlägsenheten över den övriga skapelsen vi vunnit med hjälp av svärdet, spjutet, pilen och bågen? Eller beror det kanske på religionens utveckling? Ansåg våra kristna förfäder kanske, att människan stod så mycket högre än djuret, så att vi helst skulle övervinna djuret i oss, för att bli bättre människor? Ett tydligt och helt objektiva svar i denna fråga kan nog ingen människa ge, lika svårt som det torde vara att förklara, varför en människa plågar en annan, varför folk sedan urminnes tid för krig mot folk och varför många av oss har en inneboende sadism mot djuren.

Den skandinaviska och germanska människan torde i sin inställning gentemot djuren i hög grad skilja sig från den s. k. latinska människan, det vill i detta fall i huvudsak säga spanjoren, portugisen, italienaren och fransmannen. Medan vi här i Norden exempelvis gör allt vi kan för att ge våra fåglar mat under den kalla årstiden, så att dessa våra bevingade vänner må överleva det hårda klimatet, bryr sig den latinska människan sällan om dem. Arligen dödas miljoner flyttfåglar med grymmaste fångstmetoder för att sedan serveras som delikatesser i världshusen i Rom, Madrid och Paris. Dr Axel Munthe försökte på Anacapri rädda så många av sina sjungande vänner som möjligt, trots att hans insats bara liknade en droppe i havet. Men han är död nu och fann tyvärr ingen efterträdare på Capri, där enligt tidningsrapporter nu årligen otaliga fåglar på sin flykt till och från Afrika fångas in för de napolitanska restaurangernas kök.

Den nordiska turisterna har ofta svårt att vid sina resor i sydeuropa undvika att se, hur man går fram mot våra bevingade vänner, hur känslolöst och brutalt ynglingarna på kvällarna låter sina strålkastare falla på träden med de många trötta fåglarna däri för att i samma ögonblick med hagelgevär skjuta ned dem, kasta de små blodiga och sprattlande kropparna mot asfalten, för att för alltid tysta ned deras glada sång. Samma brutalitet finner nordbon ofta vid anblicken av sydlandningarnas behandling av sina husdjur. "Hur är det möjligt", frågar vi oss ofta, "att en man kan piska sin stackars lilla åsna, som dagen igenom troget arbetar för sin husbonde, så att hela ryggen är blodig? Och hur är det möjligt, att folk kan

kasta stenar på hundar och katter, så att de blir blinda och lama, skälla en liten hund med hett vatten, bara därför att den lilla stackaren ber oss människor om en bit bröd?" Ja, dylika frågor ställer vi oss ofta på våra resor söderut. Och lika förskräckliga är, enligt vårt tycke, tjurfäktingarna. Är det inte nästan samma brutala skådespel som på antikens tid? "Hur kan folk sitta där och roa sig vid anblicken av ett sådant djurplågeri?" frågar vi oss då. "Kan man verkligen kalla det för någonting modigt, när två eller tre picadores sticker sönder en tjur från alla sidor, så att blodet forsar över arenan och den stora matadoren sedan under massans skrän ger det sargade och av all blodförlust försvagade djuret nådastöten med sin värja?"

Den så kallade civiliserade människan lever i en brutal värld. Trötta på alla de otaliga gangster-, kriminal- och krigsfilmerna reser vi till varmare nejder för att där uppleva en ej mindre brutal värld i vår närmaste omgivning: plågeri av fåglar, hundar, katter, åsnor, tuppar, tjurar osv. Några av oss är mycket illa berörda av all denna grymhet omkring oss, men många av oss bryr sig inte om det hela och säger: "Vad angår det oss? Sköt ditt och låt dem sköta sitt!" Det är samma attityd man finner, när man i en storstad upplever ett slagsmål mellan två män på en gata. Folk bara står där och tittar på, trots att alla vet, att en man är oskyldig och har blivit överfallen av en buse. "Vad angår det oss?" säger folk då. "Är det inte roligt med ett rejält slagsmål?"

På samma sätt brukar folk yttra sig om alla slags brutaliteter — om djurplågeri såväl som krig och revolutioner. Vi lever i hög grad som åskådare i en grym värld utan att fråga oss varför och hur denna brutalitet mot såväl människor som djur är möjlig. Immanuel Kant talade om en moralisk-kategorisk imperativ, Sokrates om sin daimonion, rösten i det inre, och Ralph Waldo Emerson om en Gud som lever i människan. Men har de stora vägvisarna verkligen lyckats med att omforma världen? Lao Tse fick ta till tiggargraven och lämnade sin odödliga "Tao Te King" till en gränsvakt. Sokrates fick tömma giftbägaren och Jesus korsfästes av den skränande massan; massan som i dag skränar i Kina vid anblicken av röda gardets tortyrakter mot sina motståndare, såsom massan skränar vid anblicken av djurets dödskamp i en spansk arena.

Nej, varken Lao Tse, Sokrates eller Jesus har i nämnvärd grad förmått att ändra på människan, göra slut på hennes inneboende sadistiska anlag. Men utan dem skulle världen i dag kanske vara ännu mera präglad av hänsynslöshet och brutalitet. Utan dessa våra stora vägvisare skulle vi kanske fortfarande själva stå på rovdjurets nivå. Zoologerna ha konstaterat att vi under de senaste hundra åren med hjälp av våra moderna vapen ha utrotat fler djurarter än alla generationer tidigare sammanräknat. Men det torde knappast finnas någon zoolog som hittills kunnat räkna ut huru många miljoner djur av alla slag som under de senaste årtionden dödas med hjälp av biociderna, som vi människor strör över naturen. Och det finns ingen zoolog som kan förutse hur denna vår värld kommer att se ut vid slutet av detta sekel, om inte människan slutar strö sina gifter över denna vår jord. Skall människans hänsynslöshet mot djuren kanske dock en dag av högre makter bli straffad med en kommande tyst vår, som Rachel Carson döpt den till i sin tyvärr ännu alltför litet beaktade bok? Lever vi inte redan nu i en värld där människan ofta inte vågar äta

Den gåtfulla vägen

Jan Fridegård: *Den gåtfulla vägen*, Zindermans Förlag. 18:50.

Att skriva om en bok är en mycket svår uppgift. Jag känner det alltid, som om man helst ville skriva en hel bok, antingen som komplement eller såsom kritik, men man måste inskränka sig till några få punkter. Så blir det här.

Man förvånar sig över vilken levande, suverän behandling av språket, i barndomen bokligt oskolade, ofta äga. Det syns rent av, som om trägna och omfattande studier vore hämmande i vissa avseenden.

Fridegård anför rätt mycket om erfarenheter av präster och pastorer. Han tycks redan i barndomen ha haft otur att höra om fördömmelse å ena sidan samt en evighet av spel och sång å andra sidan. Jag minns inte till sådan erfarenhet, åtminstone har ingenting därav fastnat som själs erfarenhet. Vad spelandet och sången beträffar, så har jag aldrig tänkt därpå annat än som ett bildligt uttryck för harmoni och fullkomning.

Vad "arvsyndnen" beträffar så har jag däremot en erfarenhet åt samma håll redan från någon av de första dagarna i småskolan genom en läxa i Bibliska Historien. Det blev redan då ett frågetecken, som jag sedermera sökt att lösa.

Vad Fridegård vill framföra till sin läsare är i första hand och från början till slut skälen för människans fortlevande efter döden.

Människans fortlevande efter döden — är det en så viktig sak att få klarhet över? Eller: Det finns väl ingen möjlighet att bevisa den saken! Den finns människor, som tro det, men några bevis finns väl inte? Jag såg nyss i en tidning tre personer, som enl. tidningens begäran skrev om saken, en präst, en läkare och en jurist, två trodde på vaga grunder, en förnekade.

Kan nu Fridegård lämna oss några starka och hållbara grunder för saken, så har dessa skäl utan tvekan så stort värde som Fr. själv tillskriver denna tro! Hade de som suttit på toppen av världsstyret och de som nu sitta där, trott därpå ja, sannerligen inte skulle världen se ut alldeles som nu. Är fortlevandet efter döden en verklighet, så låt oss ropa ut det! Låt oss framlägga sakskälen! Låt höra om den saken på ett övertygande sätt, Ni, som står i katedrar och predikstolar eller kanske i andra salar och på andra talarstolar!

Fridegård stöder sin mening främst på meddelanden genom medier eller andra egna upplevelser. För min del sätter jag de spontana upplevelserna, iakttagelserna, meddelandena i

varken fisk, fågel eller vilt p. g. a. rädslan att bli förgiftad, en värld där man kanske snart inte vågar äta någonting alls mera utan dödsfara för oss själva om inte denna utveckling hejdas! Det är inte längre djuret som är vår fiende, såsom det kanske var fallet hos våra tidiga förfäder, utan vi själva som är våra fiender, vi själva som måste ändra på oss i vår attityd om livet, människan och djuret. Det är vi själva som förpestar och förgiftar vårt liv, förstör vår natur och jämvikten i denna vackra värld som givits oss som hemvist för den korta tiden vi få leva här på jorden.

Frithiof Hallman

främsta rummet. De äro alldeles nog som bevis, och de behövs. Jag satt en gång i en kyrka i Stockholm, där predikanten förklarade: "Något meddelande från någon, som dött, har aldrig skett och kommer heller aldrig att ske?" Jag tänkte inom mig: "Hur många av de femhundra närvarande har väl samma erfarenheter som jag? — Men, säger förnekelsen, det är bara "hallucinationer". Det vore i så fall märkligt, att den, som ger sig tillkänna, känns såväl igen, har något särskilt att meddela samt att den personliga förmedlingen är klarare, sannare, intimare än medan vi båda levde i denna världen! Männe de tusentals dylika meddelandena kunna vara bara hallucinationer?! Annars brukar man erkänna två eller tre vittnens ut-sagor, men här nöjer man sig inte med tiotusentals, man tycks fordra, att det bör vara en s. k. vetenskapsman, som gjort iakttagelserna, naturligtvis i ett laboratorium. Eljest så har ju, som Fridegård anmärker, framstående vetenskapsmän undersökt saken beträffande medier och konstaterat verkliga meddelanden genom dem, som angivas. Själv har jag läst tillräckligt av litteratur på området för att kunna fastslå följande två punkter:

1. Förnekarna varken våga, vilja eller kunna gå in i denna litteratur och sakligt bedöma den (se t. ex. min skrift "Den okända Människan. Drama i tre akter."). Ty

2. detta material ger full vetenskaplig bevisning för människoandens överlevande. — Jag vet väl att de kristna i allmänhet, synnerligast vissa riktningar, slå ifrån sig med båda händerna, då det blir fråga om bevis för den saken, som allenast får grundas på "tron". Men det finns människor, som behöva bevis och detta framför allt hela den stora gruppen av kristna, som tro i enlighet med begravningsritualet, som låter förrättaren tala till den döda kroppen, såsom om denna vore det enda "överlevande", men som skall sova till "den yttersta dagen". Att vi några få sökt få detta ändrat, har inte haft någon verkan. Ärkebiskop Eidem sökte få ett alternativ, men biskop Andrae, som trodde, att människan var ingenting annat än kroppen, stötte bort Eidems förslag — och prästerna tycks hårda ut i en tro, motsvarande tron hos den gammaltestamentliga sekten "Jehovas Vittnen".

Den verkligt svåra och svåraste punkten på detta område är den, varför kommunikationerna mellan denna världen och andra sfärer äro så sporadiska, så svåra att åstadkomma samt därmed frågan i vilken mån de från högre synpunkt sett kunna vara förmånliga och till-lättna. Man bör naturligtvis ingå med vörndnad och osjälvisk anda i detta evighetens tempel likaväl som i varje andaktens eller forskningens helgedom.

Fridegård håller sig till sina egna erfarenheter huvudsakligen vid seanser. Att ingå på den frågan vore här för vidlyftigt. Boken må tala för sig själv som vittne. Här må blott betonas vad Fridegård själv berättar, att han från kristet håll fått upplysning om, att vad som verkar vid seanser är endast "onda andar". Underligt nog tycks den goda andevärlden, "änglarna", vara helt försvunna från nutida tro och förkunne. Men om deras egna bortgångna skulle finna ingång i denna andevärld och som andar kunna i vissa omständigheter ge sig tillkänna! Varför då stöta bort dem? Är det

detta, som kallas att "bevärja andar"? Ha de själva något begrepp om vad de mena med den frasen? Man bekämpar inte otro eller vantro med okunnighet. Jag har också erfarenhet av seanser. Jag kan inte fälla ett allsidigt omdöme på några rader. Vi äro på denna sida av förlåten, vi se ej den andra. Mycket är oss fördolt, men om seanserna klart hänvisa till andra tillvarelseformer, det måste ju ha en långt större betydelse än alla experiment med kort o. dyl., även om dess huvudsakliga form skulle vara, att ge oss endast en glimt av att personer, som utgått från denna världen på ett eller annat sätt kunna ha gemenskap med oss och äga inblickar i vår värld. Visserligen får man gent däremot höra den anmärkningen, att då kan för dem ej förefinnas någon salighet. Men den kunna ju se tillvaron i ett helt annat sammanhang än vi. För dem, som leva i den kärleksfulla rättfärdighetens medvetande, måste redan detta medvetande vara uttryck för en tillvaro av harmoni. Det finns ju bland de hädangångna sådana, som leva detta liv. Och det är möjligt för oss att komma i förbindelse även med goda andar och inte endast "onda andar", som somliga förmena! "Det bor ej djävlar uti bergens schakt och ej i forsarna hur djärvt de välva, om ej de bo i bröstet av oss själva" (Sätherberg).

Man skulle gärna vilja göra en del utbyggnader på Fridegård's bok. Han nämner t. ex. något om döden såsom lätt och att de döda känna en lättnad att ha blivit befriade. Men därjämte nämnes att brottslingar få uppskåra vad de sått. Nåja, detta problem, som här vidröres är alltför vidsträckt för en flyktig behandling. En dansk läkare, Oscar Bloch, har skrivit en bok "Om Döden" i två band om nära 800 sidor. Saken blir även i detta omfång ganska ofullständigt behandlad. — Att "deras gärningar följa dem efter", det gäller oss alla, men man kan ha rätt att särskilt tänka på dem, som ha lett och dem som nu leda släktets öden. Man må väl dock inte peka ut endast en såsom ensam skyldig. Vi ha väl inte rätt att uttala direkt dom över någon. Men det var ju en fyrklöver. Var det Gud, som uppväckte dem för att utföra världsdom? Så skulle man antagligen ha bedömt saken förr i tiden. Nu kunna vi säga, att dessa fyra vore framskapade ur det nuvarande släktets allmänna själsdjup. Människorna hade själva framkallat krigens världsdömmar över sig. Och så långt vi nu kunna se, hålla de på att fortsätta med framfödandet av något ytterligt vidunder.

På mer än ett ställe i Fridegård's bok framkommer mer eller mindre klar häntydning på prästernas stora inkomster m. m. dyl. Här må erinras om den tysta nöd, som gömt sig bakom samhällsställning och varom inga romaner eller deltaganden yttrat sig. Jag tänker t. ex. på folkskollärarkåren, 700 kr och "kofoder" (100) intill 1918. Därbakom gömde sig helt säkert mycken nöd och otroligt arbete med dålig ersättning för biförtjänster. — Jag såg två år efter varandra en notis i Sv. Morgonbl., att kyrkoherden i F. hade 18.000 kr i lön, den i Sk. lika mycket samt ännu ett par löner ett stycke över 10 tusenkr-stecket. Det var väl till uppbyggelse för Förbundets predikanter, som upplysningen upprepades. Men det glömdes att en sjättedel eller kanske det var en femtedel av Sveriges präster hade 6—800 krs lön efter 11—14 års studier, de obefordrade. Jag hörde i min ungdom ett par strådrängar, som skjutsat en obefordrad präst med fru och barn från en församling till en annan, säga, att

Människans magiska krafter

II

Det har tagit människan en lång tid att upptäcka att materien innehöll magiska krafter hon inte ens hade kunnat drömma om. Sekel efter sekel följde, upptäckt efter upptäckt. I vårt sekel följde uppfinningarna med mellanrum av decennier, om inte bara enstaka år. Vem hade exempelvis före madam Curie kunnat ana att materien innehöll radium, ett trollämne som har omdanat hela vår tid! Och vem hade kunnat ana att den lilla atomen innehöll magiska krafter och makter, som under något årtionde var i stånd att omvälva hela vår världsbild och hela den strategisk-politiska maktbalansen! Ämnen av en kraft som, rätt använt, kunde bli till en välsignelse för mänskligheten, men fel använt kan störta hela denna värld med alla dess invånare, djur och växter i fördärv och förintelse. Hiroshima, Nagasaki, Bikini och Eniwetok ha givit oss en försmak av atomens destruktiva potens. Och huru mycket återstår det oss människor ännu att upptäcka! Det är inte mycket vi ännu vet om exempelvis jordstrålningen eller den kosmiska strålningen.

Och det är inte mycket vi hittills vet om människan, som säkerligen inte är mindre gåtfull än materien. Först under de senaste årtionden ha vi börjat lyfta på slöjan av en del gåtor vi hittills ej haft en aning om, gåtor såsom telepatin, psykommetrin, den utomsinliga perceptionen och alla de enorma krafter som ännu ligger dolda i människans mentalenergi, för att bara nämna några exempel. Och vad vet en biolog egentligen om livets uppkomst, gåtan som ligger gömd i en gen eller i protoplasman?

Vi ha i föregående artikel kastat en kort blick på telepatin och psykommetriens gåtor och skall nu här nedan försöka öppna dörren på glänt till några andra av de makter som är inneboende i människan.

Telepatin är, som vi konstaterade, människans förmåga att träda i andlig kontakt med en

annan person utan att använda några som helst fysiska eller kroppsliga hjälpmedel i samband härmed. Fackmännen på detta område är av den uppfattningen att det i fall av dessa telepatiska fenomen är andens elektriska aktivitet, dvs ett elektromagnetiskt fält i den mänskliga hjärnan, som ligger till grund för dessa företeelser, alltså sändningen och mottagningen av elektriskt laddade impulser. Vetenskapen har kunna bevisa att elektriska strömmar i den mänskliga hjärnan kan upptecknas och mätas med hjälp av s. k. elektroencelografer. Det har nämligen observerats att andliga och psykiska störningar framkallar elektriska urladdningar i hjärnan som är beroende av en motsvarande irritation i vårt medvetande. Starka känslor kan på det viset alstra starkare energi och även medföra en starkare överföring av våra tankar. Å andra sidan har forskarna på detta område konstaterat att dessa hjärnströmmar är så svaga att deras inneboende elektriska energi ej skulle vara i stånd till att överföra våra tankeimpulser på större avstånd. Här måste således andra, högre krafter ligga gömda i människan som det gäller att utforska, ett slags mental energi med större räckvidd. Viktor Vallberg har för någon tid sedan i denna tidning behandlat de nyaste ryska och amerikanska forskningarna på detta område, där sensitiva människor fick möjligheten att sända och mottaga andliga impulser på stora avstånd, tusentals mil, under förhållanden som omöjliggör det att påstå att försöken icke genomförts helt och hållet under vederhäftig och vetenskaplig kontroll. I dessa fall ha såväl agenten (sändaren) som recipienten (mottagaren) låsts i Faradaykammare, dvs. tjocka blykammare, som är säkra mot alla kända elektromagnetiska vågor. Det visade sig att människan äger en kraft som var i stånd att på stora avstånd, genom tjocka blykammare överföra sina andliga impulser från person till person.

psykologer m. fl. borde lära sig förstå vad människorna längta efter, vad de sakna, vilka frestelser, som lockar dem. Det kan behövas "kunskap". Jag har fått anmärkningen att ha gett för mycket av kunskap och mindre av "uppbyggelse". Tack för erkännandet! Det skulle väl behövas att en del präster och pastorer bytte om gramfonoskiva. Jag minns en kantor, som, när hans kyrkoherde blivit vald till annan församling, yttrade: "Åh, så väl! Här har jag suttit i 20 år och hört samma predikan 60 gånger om året."

Vad priset beträffar, så bör vi inte klaga på det, 18 kr. Det är svenska folket, som självt sätter priset på särskilt böcker med innehåll och kunskap. Vårt folk är fullärt. Det är grundligt hjärntvättat, sett på den stora massan. De kloke veta vilken smörja, som det svenska folket är moget för både beträffande film, musik och böcker. Trots allt torde dock Friddegårds bok komma att "gå", därför att frågan tycks just nu intressera vissa kretsar. Men då inte ens Alb. Vikstens "Nybyggare i Barbariskogen" intresserar, så kan man inte hysa stora förhoppningar.

V. Vallberg

Föräningar

Ett annat fenomen, som var och en av oss vid något tillfälle har erfärut under sitt liv, är de så kallade föräningarna. Vem har inte någon gång erfärut att en inre röst, intuitionen, varnar oss för någonting, ger oss ett tecken, som vi ofta ej förstår att tyda i det rätta ögonblicket, utan först när skadan redan har skett? Det är en inre röst som syns ha fötts med oss, för att vid lämpligt tillfälle skydda oss för dumheter och faror i vårt liv. Vi förnimmer helt enkelt en impuls att göra en sak eller att inte göra det. Våra föräningar i samband med någonting som börjar gå på tok brukar då nästan utan undantag ha haft rätt.

Var och en av oss kan säkerligen komma ihåg diverse exempel på dylika varningar genom vår inre röst. Vi behöver egentligen bara lugna ner oss vid de tillfällen då denna inre röst vill göra sig hörd, koppla av och lyssna till den hemlighetsfulla källan där inne, som ju bara vill hjälpa oss. Då kan vi ofta förhindra felaktiga beslut, som vi sedan i många fall ej mera kan gottgöra eller reparera. Man skulle kunna säga att denna intuitiva kraft alltid är redo att föra oss till de rätta ställen, till de rätta människorna och de rätta tingen, som vi just i det avgörande ögonblicket skall möta. Man brukar ju också säga, att ödet har fört en samman med en viss person, ödet har fört oss till en viss ort som blivit avgörande för vårt liv och att ödet just i det rätta ögonblicket har givit oss den rätta boken i vår hand, som sedan kanske har ändrat på hela vårt liv, hela vår målsättning. Det är, som den i föregående artikel omnämnda Harold Sherman brukar beteckna det, en stor elektromagnetisk kraft som leder oss. Sherman är av den uppfattningen, att den som verkligen lyssnar till sin inre röst, sin föräning, prekognition, också medvetet kan styra sin ande mot framtiden dvs., denna människa är ej längre helt och hållet beroende av slumpen, det som brukar kallas för ödet, utan kan styra sina steg när man låter sig styras av denna inre röst. Den mänskliga anden kan således inte bara blicka bakåt i tiden utan även fram. Lär människan sig att lyssna till denna intuition, kan hon ofta, följande de inre varningarna och råden, förhindra tragedier som i annat fall skulle ha varit oundvikliga.

Hypnos

Ännu i början av detta sekel betraktades en hypnotisör som en slags trollkonstnär. Hypnotisörer brukade på den tiden ofta uppträda på cirkusar, där de bäst kunde visa sina konster. Därigenom ansågs en hypnotisör också mer eller mindre vara en charlatan, som lurade sina medmänniskor. Hypnotisörernas uppträdande på cirkusar, där de lockade fram allsköns hemligheter ur sina offer, gjorde också, att folk fick respekt för dem. Och inte bara det. Man hade blivit litet skrämde av de hemlighetsfulla krafterna dessa män ägde och var helt enkelt rädd för dem.

Nuförtiden är hypnosen erkänd och godkänd som ett medel i läkarkonsten, ett medel att bota vissa sjukdomar. Idag finner hypnosen användning på vida fält: hos läkare, tandläkare, psykiater, psykoanalytiker och t. o. m. hos lärare i en del speciella skolor.

Det var Sigmund Freud som på bredare basis införde hypnosen vid botandet av såväl fysiskt som psykiskt sjuka människor.

Det är många saker en hypnotisör kan göra med hjälp av hypnosen. Han kan, om så erford-

så stor fattigdom och nöd, som syntes vara där, hade ingen bland dem på herrgården. Inte, stort bättre hade en stor del av komministerna, och de flesta på den andra halvan var på grund av de föregående många svaga åren nedtyngda av en skuldbörda, som varade livet ut. — Sten Selander kände till saken, då han skrev i "En studentens": "Och någon blev ej blott en sådålig kaka som fattig adjunkt i ett klen pastorat, men makten att hålla förtvivlan tillbaka med stålblanka romarcitat."

Fridegård hänvisar till sin *läsning av evangelierna*. Det är en stark bekräftelse. Den kan man tryggt bygga på. De evangeliska skrifterna voro spridda i avskrifter runt omkring i det romerska riket redan de första åren av det andra århundradet (100—110), således under apostalarjungarnas första tid. Mot den klippan brytas alla försök till förnekelse, förvrängningar, konstruktioner att dessa uppkommit längre fram i tiden såsom "anekdoter", "mysterier" o. s. v. Gälla evangelierna, då gäller också tron på andevärlden samt tron på människoandens överlevande.

Några rader till: De som stå som ledare på det andliga området i vår tid, d. v. s. främst präster och pastorer, man kan också dit räkna

ras, suggerera att den hypnotiserade inte har något minne av det som hänt under hypnosen, han kan försätta den hypnotiserade personen långt tillbaka i tiden, exempelvis till barndomen och ungdomen.

Hypnotisören kan låta er berätta om vilket som helst avsnitt ur ert liv, att tala om saker ni annars aldrig skulle ha yppat för någon, och på det viset hjälpa er övervinna vissa komplex, rädsla för vissa personer eller kanske också från ett ingrott hat mot en bestämd person, så att goda sidor i ert väsen kan komma fram som varken ni själv eller edra vänner hittills haft en aning om. Återföringen till den hypnotiserade personens barndom och ungdom blir ofta nödvändig för att försöka komma fram till de händelser som utlöser ifrågasvarande psykos. Hypnotisören konfronterar på det viset den sjuke medvetet med upplevelser som har framkallat psykosen, så att patienten under behandlingens gång kan övervinna, resp. glömma dessa. Medicinsk finner hypnosen bl. a. användning som bedövningsmedel i fall av olika slags operationer (t. o. m. hjärt- och hjärnoperationer), där patienten inte bara är smärtfri, utan även vid varje erforderligt tillfälle kan väckas ur sitt hypnotiska tillstånd, när hans medvetna medverkan visar sig vara nödvändig. Dessutom finner hypnosen även användning vid bekämpandet av rädsla av olika slag, frigiditet, impotens och ur allsköns personliga konflikter. Ju djupare det hypnotiska drömtillståndet är, i desto högre grad aktiveras den hypnotiserade personens utomsinnliga perceptionsförmåga. Det är på det viset hypnotisören kan uppnå, att den hypnotiserade är i stånd att, utan att själv förflytta sig, besöka andra orter eller någon bestämd person och att berätta det som upplevs vid nämnda tillfälle. Att många läkare p. g. a. riskerna som kan föreligga i samband med hypnosen ofta varnar för att missbruka hypnosen för allsköns intressanta experiment kan man förstå.

Självsuggestionen

Självsuggestionen är, som bekant, hypnotisörens viktigaste vapen. Men egentligen består hela vårt liv av suggestioner, då ju varje möte med en annan människa, varje handling och livserfarenhet suggererar oss till nya handlingar eller till att avstå från att göra en viss sak. T. o. m. våra drömmar kan suggerera oss till vissa ting. Att suggestionen ofta även används som ett politiskt vapen, är oss bekant ur historien. Hui ofta har det ej förekommit, att en människa med stor viljekraft suggererar sin omgivning att följa i hennes spår, ett fenomen som ofta har fört mänskligheten till såväl omvälvande revolutioner som till blodiga krig.

Självhypnosen brukar i allmänhet kallas för en självsuggestion. Denna kan ge en människa oanade krafter att genomföra ting man annars inte skulle ha vågat ta itu med. Här sätts undermedvetna krafter i rörelse, som kan hjälpa en människa till mod och företagsamhet och leda henne ur olika slags kriser. Amerikanen Oliver Swett Marden och fransmannen Coué torde vara framstående exempel på det som kan åstadkommas med hjälp av en dylik självsuggestion. Mardens böcker har ju i årtionden gått över hela jorden och har säkert hjälpt mänskligheten i lika hög grad som en religion. Han är en av de stora trollkonstnärerna i vår moderna värld och har utan tvivel en ganska stor andel i amerikanernas framåtanda på så många områden. Ralph Waldo Trine har byggt ut Mardens system filosofiskt. Han torde kunna

räknas till de få filosoferna som verkligen trängt fram till den breda massan och inte bara blivit till ett privilegium för några få.

Drömmen

Drömmen spelar, som bekant, en betydelsefull roll i den moderna psykiatri, då den ofta hjälper läkaren att finna vägen till patientens inre, hans rädsla, oro och ångest. Drömmarnas symbolvärld bildar då en nyckel till utforskningen av människans andliga och psykiska störningar.

En stor del av världslitteraturen talar om drömmar, drömmare och drömtydning. Sagorna, legenderna och mytologin har till en stor del vuxit fram ur drömmens rike. Även Bibeln talar en hel del om magiska och hemlighetsfulla, ja t. o. m. vägvisande drömmar.

Medicinnmannen, och i vår tid den moderna läkaren, är båda två av den uppfattningen, att själen under sömnen lämnar vår kropp för att gå ut på sina vandringar. Det finns olika slags drömmar: drömmar som förorsakats av bekymmer, rädsla, sexuella drifter, matsmältningsbesvär osv., för att bara nämna några av dem. Men det finns också drömmar där den sovande telepatiskt träder i kontakt med människor på olika slags avstånd. Här kan det även förekomma, att någon annan person, en vän eller familjemedlem, även hädangångna, hemsöker sovaren under hans dröm. Den riktigt djupa sömnen öppnar för oss vägen till en annan värld, vilken av somliga forskare kallas för den utomsinnliga, den astrala världen, manifestationer av kontakter med utomsinnliga intelligenser.

En annan typ av drömmar är de s. k. sann-drömmarna. De flesta människorna torde väl någon gång i sitt liv ha drömt vissa ting som någon tid senare besannats. Vi kommer in i situationer vilka vi på något sätt, p. g. a. en tidigare men under tiden bortglömd dröm, känner igen, så att vi precis vet hur vi skall handla, vilka steg vi skall ta och vad som kommer att hända. Alltså en situation där vi i förväg vet vad som kommer att ske och vad vi skall göra. Många drömforskare och psykologer varnar för att nonchalera de s. k. sann-drömmarna. Har ni, brukar de säga, fått en varning om en tragisk händelse så nonchalera inte en sådan dröm, utan ta den på allvar. Det är ofta inte ett gyckelspel av er inbillningskraft, utan det kan vara en varning från en annan värld som vill hjälpa er att förutse en kommande katastrof eller tragedi.

ESP

De olika religionerna är präglade av en tro på ett liv efter detta. Medan det i kristendomen är tron på återuppståndelsen och i buddhismen en tro på en reinkarnation i någon annan form brukar naturfolken till en stor del tro på en återförening med sina fäders andar hinsides. Den moderna parapsykologiska forskningen däremot arbetar med olika vetenskapliga medel på detta område — dvs. den utomsinnliga perceptionen (ESP=extra sensory perception). I USA, England, Tyskland, Sovjetunionen, Frankrike osv. föreligger hundratals resultat av dylika forskningar, där man med alla medel försökt undvika illusioner, olika slags vanföreställningar och ett oärligt handlingsätt i försöken, trots att många människor fortfarande är mycket skeptiska i allting som gäller de s. k. ande- eller astralkropparnas verksamhet. I de stora kulturländerna föreligger således tusentals rapporter om människors kontakt med en annan värld, alltså från personer som utsagt, att de under

viss tid lämnat sin fysiska kropp — ofta i samband med olika slags sjukdomar och skador. Självfallet säger många som hört dylika berättelser att det syns röra sig om hallucinationer, spöken och illusioner, då den genomsnittliga människan i vår tid är materiellt sinnad och bara tror på rent fysiskt gripbara ting. Hur skrattade inte exempelvis många när William Lear, chefen för det världsberömda elektronikbolaget i USA, för några år sedan förutsade, att dagen var nära då människan kan pressa ihop sin kropp i en elektronstråle för att därpå sända den till en fjärran punkt på andra sidan jorden, där kroppen åter skulle återuppstå. Men i dag är det inte något trolleri längre, då vetenskapen nu kan förvandla materia till energi och tillbaka igen, i mycket höga frekvenser och svängningar.

Här föreligger således ett fall där krafter, som är osynliga för oss, är i arbete. Är det inte samma sak med alla de osynliga krafterna som ger oss vårt liv, solens strålar, den kosmiska strålningen? Är inte även de krafter vi ej kan se, men som inte desto mindre skänker oss hela vår existens, vårt liv?

Förmågan att lämna sin fysiska kropp, för att andligen bege sig på en resa utanför kroppen brukar av den parapsykologiska forskningen kallas för en astralprojektion. Varje människa äger, som dessa forskare framhåver, såväl en fysisk och en spirituell respektive astral kropp. Människans ego är hennes medvetande. När således en människa beger sig på en dylik astral resa, tror hon att det är den fysiska kroppen själv som är ute och vandrar omkring. Upplevelsen, påstår de som haft den, är så äkta att man helt enkelt inte kommer på tanken att det här är fråga om ett drömtillstånd. På en dylik astralresa uppenbarar sig tingen på den materiella ytan som om vi skulle uppleva dem med våra fysiska ögon. Ni upplever alltså allting på en annan ort som om ni kroppsligen skulle vara närvarande, hos en vän som bor långt ifrån platsen där ni just befinner er exempelvis. Varje människa upplever således dylika astralprojektioner någon gång i sitt liv: under sömnen eller i tillstånd där ert medvetande är fränkopplat. Allsombest brukar man emellertid snabbt glömma det upplevda igen.

Harold Sherman, författaren till ovannämnda bok om människans utomsinnliga krafter, är av uppfattningen att vi när som helst själv kan försätta oss i ett tillstånd där vi kan göra dylika astralfärder och uppleva en s. k. astralprojektion. Härtill är det nödvändigt, betonar Sherman, att vi först och främst försöker koppla av såväl kropp som själ. "Ni måste vara i stånd att somna och samtidigt — förbli vakna", säger han, dvs. äga förmågan att skilja det kroppsliga medvetandet från ert högre medvetande så, att ni inte märker det när er astralkropp avlägsnar sig från den fysiska. Härvid består sedan ett omedvetet band mellan den utsända astralkroppen och den fysiska kroppen och det spelar ingen roll hur stort avståndet blir. Kontakten mellan den fysiska och den astrala kroppen kallar Sherman för "det elektromagnetiska navelsnöret". I ett dödsfall skiljs då dessa båda åt och astralkroppen blir helt befriad från sin förankring vid människans fysiska kropp.

Bilokation

För bilokation brukar man i parapsykologin beteckna sådana fall, där en människa, vars fysiska kropp befinner sig i sömntillstånd, sam-

tidigt uppträder på en annan, ofta avlägsen ort. I de flesta fallen iakttar man då en sådan person i samma klädsel som han för ögonblicket faktiskt är klädd i. Det är emellertid, som Harold Shermans undersökningar visat, inte bara fråga om en bildprojektion. Som bevis uppger Sherman, att ifrågavarande person i sådana fall brukar tala och t. o. m. påstås taga fysisk kontakt med vänner eller anhöriga. Allt-somoftast brukar sådana bilokationsfenomen avspela sig vid tillfällen då någon vän eller familjemedlem av den sovande just vid ifrågavarande tillfälle håller på att dö. Sherman ger ett exempel härför.

"Jag minns en förbluffande upplevelse, där jag för första gången såg en astralgestalt. Det rörde sig om sjukvårdsassistenten David N. H. Quinn, som hade skött mig några år tidigare, innan jag blev patient på Battle Creek sjukhuset. David och jag blev goda vänner under den tiden. Jag blev starkt intresserad av honom p. g. a. min upptäckt, att han ägde sällsynta högre andliga krafter.

En natt började en förvaltningsbyggnad, som låg bredvid sjukhuset, brinna. Även själva sjukhuset var därigenom hotat av elden. Patienterna som låg i vingen närmast till brandhärden blev evakuerade. Jag såg lågorna återspegla sig i taket och hörde hur systrarna och läkarna sprang omkring ute i gångarna.

David var inte i tjänst den kvällen och bodde på stort avstånd i staden Battle Creek. Jag var inte rädd, men önskade trots detta febrilt, att David måtte komma och föra mig till fönstret, så att jag måtte kunna se elden. Omkring en halvtimme senare öppnades dörren till mitt rum och David Quinn steg på. Han log lugnande åt mig, lyfte mig ut ur sängen och bar mig till fönstret, där han satte mig på karmen, så att jag kunde se på eldsvådan där ute.

Överraskad över hans tilltag frågade jag honom: "Hur kunde ni veta att jag just önskade det?"

"Jag har en väg att veta sådant, svarade David lugnt härpå. Sedan berättade han för mig, att han hade vaknat ur sömnen med känslan, att jag hade ropat på honom. Han visste med detsamma, att jag var bekymrad, klädde omgående på sig och tog en spårvagn till sjukhuset. När han kom närmare till sjukhuset såg han lågorna och röken och visste, varför jag hade önskat honom komma. "Men jag visste inte, vad det var ni verkligen ville av mig, innan jag steg in i rummet", sade David.

Självfallet kunde de korta glimtarna på diverse parapsykologiska erfarenheter bara bli en introduktion till detta stora och nya gebit. I vårt land ha män som Emanuel Swedenborg, John Björkhem, Birger Qvarnström och Viktor Vallberg varit vägvisare på detta område. De ledande utländska forskarna, av vilka de flesta ha skrivit åtskilliga verk i parapsykologiska frågor, omnämndes i den första artikeln i nr 2 av Seklet.

Vetenskapen har så småningom börjat lyfta på slöjan till hemligheter vi hittills ej haft en aning om. Historiens utveckling har visat oss att de tider då den mänskliga känslan var allenarådande ha varit tider av stor förintelse, då känslorna allena ofta blir hämningslösa drifter, som är i stånd att utlösa hat, hämnd, maktbegär och lidande. Men även de perioder i det mänskliga livet här på jorden där tanken var allenarådande visade sig vara destruktiva, då tanken, utan känslans förankring, är kall och hänsynslös. Nu gäller det, som den tyske filosofen Herman Keyserling i sin stora filosofiska

Ska vi tystna eller ska vi skria?

Det hördes ett skri i den västra Världscentralen, ett skri, så starkt, att det genast gav eko i dess Satelliter, särskilt i den Skandinaviska med dess högekänsliga ekohörn.

Vad hade hänt? Jo, från tryckpressarna hade gått ut en bok "The Silent Spring". (den tysta våren). Den hade så störande, så farligt innehåll, att den uppkallade alla experter, jordbruksexperter och hälsoexperter (Medicinalstyrelse och Folkhälsoinstitutet) att träda i funktion för fullgörandet av sina plikter.

Den farliga boken skulle komma att utgivas även i Europa och bland andra länder även i vårt land, det var man på det klara med. Boken är en redogörelse för verkningarna av de giftmedel, som användas för besprutning av åker och trädgård. Stora industrikoncerner skulle komma i farozonen, om denna bok vunne spridning och bleve trodd. Man måste redan på förhand dämpa lågan. Auktoritetens vatten-spruta måste fram och dämpa elden. Det finns antagligen flera än jag, som hellre önska att gjuta sår av petroleum på brasan.

Men vi skall låta experterna tala: "Att det är en viss fara för förgiftningar genom dessa medel, är inte alls okänt för oss, men vi måste varna för de överdrifter, som man möter i denna bok." — Jaså! Farorna äro kända! Och ändå ha Herrarna vecka efter vecka, dag efter dag nära nog hela året om uppmanat och undervisat jordbrukare och trädgårdsmästare m. fl. om användningen av dessa hälsofarliga gifter! Sällan, nästan aldrig ha vi hört någon redogörelse för vilka faror, som medfölja D.D.T. och alla andra använda ämnen såsom kopparvitriol, arsenik, nikotin, kolvätederivatet i otaliga former, alltifrån åkern till bageriet, mejeriet, konditoriet, färgfabriken, målarverkstaden och det målade rummet, en otalig massa av utrotnings-, smak-, förskönings-, konserverings- och "hälso"-medel. Det är naturligtvis endast i folkhälsans intresse som tystnad bör iakttagas. Det redan förut av stress och alla andra arter av nervositet lidande folket kan ej tåla så svåra påfrestningar, som att läsa böcker om nutidens faror till kropp och själ.

Det är naturligtvis av den orsaken som boken "Djävulsdansen", som utkom på Litteraturförlaget, blev totalt ihjältigen i hela den stora

syntes betonat, att slå en bro mellan känslan och intellektet, då människan utan denna bro helt enkelt är dömd till undergång.

Det var det mänskliga intellektet som byggde templen på Akropolis, men det var känslornas svall som förintade dem. Känslan skapade kristendomen, men det var intellektet som strypte den så att det i vår tid hos den unga generationen bara blev en kall ateism kvar av den.

Vilka sagolika skatter människan bär i sig visar de korta exemplen vi givit i dessa två artiklar. Vi ha förverkligat det mesta forna tidens siare ha förutsett men glider ändå mot vår egen undergång, nya blodiga revolutioner och allt förhärjande krig om vi inte besinnar oss i tid att lära det viktigaste vi kan lära oss under detta vårt korta liv; konsten att bli människor eller, som Nietzsche uttryckt det: att förvandlas till välsignare.

Frithjof Hallman

allmänna tidningspressen. Dess fara var flerdubbelt större än denna om giftbesprutningen. Den tysta Våren låter egentligen bara en av smådjävularna framträda, nämligen den, som i Djävulsdansen får redogöra för sitt fögderi i kap. XIV. Men så blir väl redogörelsen här så mycket grundligare, under det att redogörelsen i "Djävulsdansen" blir så mycket mångsidigare. Det finns så hemska saker, att man sticker huvudet i busken som haren, och så söker man inbilla sig — faran är över!

Själv namnet "Djävulsdansen" har synts en del svenskar så avskryvt, att de våga inte läsa boken. Är det svenska folket verkligen så finkänsligt? Om jag inte hört fel, så använder minst hälften av åtminstone den manliga befolkningen från 12 år och däröver dagligen det farliga namnet, utan att det väcker något större uppsende eller anstöt. Den tyska titeln "Der Tanz mit dem Teufel" tycktes mig vara alltför stark för den svenska finkänsligheten. Orden ha inte heller samma valör i de båda språken. Vår namnkontrollbyrå skulle inte godkänna, om någon ville antaga namnet "Skogsdjävul", men namnet "Waldteufel" har en ärad klang i Tyskland.

Huvudpersonens namn betyder Fördäraren, t. o. m. den som fördärvar utan förnuftig mening. Storfördäraren har under sig en skara tjänare med specialuppgifter att fördärva jorden, skogen, vattnet, luften, livsföringen på alla områden. I ett intressant och förfärande sant drama uppträda de olika fördärvarna en var på sitt område ända till den medicinska vetenskapens för att redogöra för sin verksamhet. I allt detta upplåtes i Djävulsdansen ett vetande och en begåvning av icke vanliga mått.

Vi läsa de båda böckerna, "Den tysta Våren" och "Djävulsdansen", de båda komplettera varann. Den, som vågar språnget gent emot förvarningar både i press och radio för "Den tysta Våren", må även våga det ändå djärvare språnget att läsa "Djävulsdansen".

Ett tillägg vill jag göra till dem bägge. Det är inte alls så, att de överdriva. Det fattas tvärtom någonting, som är det allra viktigaste: Vilket arv kommer det nuvarande släktet att efterlämna till tredje och fjärde led? Visserligen kan man finna en antydning därom i de båda skrifterna, men där ha vi själva huvudfrågan. Det nuvarande släktet kan väl släpa sig fram till en rätt så hög ålder och under många år vara arbetsför. Men hur går det med efterföljande släkten? Vågar vetenskapen låta detta släkte vara i okunnighet om den saken? Vi uppställa bara en enkel fråga: Hur går det med efterföljande till de ringa t. o. m. endast fördolt skadade nevrosedynbarnen? Bakom den frågan ligger hela problemet. Vi utvidgar frågan: Hur kommer det att gå med de efterkommande till vår tids medicinförgiftade, matförgiftade, färgförgiftade, andningsförgiftade, nervöveransträngda, förhoppningslösa släkte? Svaret ligger i frågan själv, om ingen vågar gå ända till att genomtänka den.

Nej, nej, svarar en röst: vi är ju varnade för att oro oss för morgondagen! Kan Ni använda det språket även i det här fallet?

V. Vallberg

Den tysta våren av Rachel Carson. Tidens förlag. 288 sid. Kr. 13: 50.

Djävulsdansen. Litteraturförlaget. 466 sid. Kr. 26: 50.

Denna rec. skrevs 1966.

Red.

SEKLET

Redaktör och ansvarig utgivare: HARRY BLOM

Redaktion och Expedition:

Luntmakargatan 90 — 113 51 STOCKHOLM

Tel., 08/32 26 60 — 31 04 63

Utkommer med 6 nr 1968

Pren.avgift 10:—

Postgiro: 23 04 40

Bankgiro: 56 — 5472

Strängnäs Tryckeri AB, Strängnäs 1968

Lantmätare
Herr Carl Olof Holmqvist
Svartingstorp
L ä s k e b y

Vill Ni köpa ett UNIVERSITET?

för 17:—

Om så är fallet skall Ni redan idag
rekvirera **Viktor Vallbergs**

MÄNNISKOKUNSKAP

i två delar, nära 800 sidor, stort format, med många illustr.

Den, som tillägnat sig den kunskap som ges i detta verk äger en del av den rika kunskap som författaren äger. Här meddelas delvis ett vetande som inte torgföres av den "vanliga" vetenskapen, utan det rör sig om kunskaper, som går utanför det vanliga. Man kan kalla det för en "hemlig" kunskap, om man vill. Men den är inte mindre prövad för det.

Orsaken till att vi nu endast vänder oss till våra kunder är, att av första delen finns endast ett fåtal ex. kvar. Verket kommer inte att tryckas om inom rimlig tid, tryckningskostnaderna äro redan nu så höga att varje del skulle kosta över 30:—.

Del I (endast hft)	Kr. 8:50
Del II (hft)	Kr. 8:50
Del II (inb)	Kr. 11:50

TILLFÄLLE!

Det har lyckats oss få in några få exemplar av **Fredrik Johanssons:**

HOMEOPATISK LÄKEMEDELSLÄRA

Upplagan är sedan länge slutsåld på förlaget, men vi har nu nöjet att kunna erbjuda boken till våra läsare. Vi kommer att expediera de kvarvarande exemplaren i den ordning beställningarna inkommer.

435 sidor Kr. 25:—

LITTERATURFÖRLAGET

Luntmakargatan 90, 113 51 Stockholm

VETEGRODDOLJA

Vetegroddoljan har på få år blivit välkänd, huvudsakligen på grund av dess rikedom på E-vitamin. Vi känner inte till något naturligt näringsmedel som i E-vitaminhalt ens kommer i närheten av denna olja.

En matsked vetegroddolja dagligen är i regel den lämpligaste mängden att ta in. Man bör intaga oljan som den är eller också som salladsås eller blandad med grönsaker. ORTAGUBBENS VETEGRODDOLJA innehåller dessutom något Lecithin och Pektin, vilket bl. a. ökar hållbarheten.

Fl. 150 ml kr. 11:50

Fl. 300 ml kr. 20:35

För att tillfredsställa en önskan från våra kunder tillhandahålls den nu i:

ekonomistorlek (500 ml) kr. 27:—

ÖRTEXTRAKTER

ORTAGUBBEN är nu i tillfälle erbjuda sina kunder extrakter å örter. Dessa innehålla örtens alla verksamma beståndsdelar och äro så starkt koncentrerade, att endast några droppar är tillräckligt att ta varje gång. Det är bekvämare att ta detta extrakt än att bereda té av örter och flaskan, försedd med droppropp, är lätt att föra med sig i fickan eller i handväskan.

Här nedan pris och förteckning å de extrakter som jag hittills lyckats få fram:

Björk	3:85	Mistel	4:65
Blodrot	7:90	Myrra	7:90
Brännässla	3:85	Ormbunk	4:85
Gurka	4:65	Pepparmynta	4:65
Hagtorn	4:65	Persilja	4:65
Hamamelis	3:85	Ratania	3:85
Havstång	6:35	Rosmarin	4:65
Humle	4:65	Rölleka	6:35
Hästhov	3:85	Rättika	7:80
Johannesört	7:80	Rönn	5:85
Kamomilla	7:90	Taklök	6:35
Kastanj	3:85	Valleriana	7:90
Ljung	4:65	Vallörtsrot	6:35
Malört	7:85	Åkerfräken	3:85
Maskros	3:85	Sov gott (inneh.)	
Melissa	4:65	4 komponenter	5:85

ORTAGUBBEN

Luntmakargatan 90, 113 51 Stockholm

Drama i vår tid DJÄVULSDANSEN av Günther Schwab

Människor som ställts inför de frågor detta verk berör ha frågat om det olyckliga slutet. Är utvecklingen till katastrof enda möjligheten?

Det rör sig om de stora tidsfrågorna. För att undgå katastrofen måste nutidsmänniskan känna till farorna. Att de varnande översiktverken kommer ut i bokform kan antyda en väg ur kaos.

"Djävulsansen" antyder en möjlighet för människan. Det blir spänning. Det fordras nya aktörer. Ingen undgå engagemang. Vilka makter skall avgå med seger i detta drama och i det gigantiska händelseförlopp som omger oss i vår vardag?

Det verkar vara något särskilt med denna bok. Bokhandlarna har inte visat större intresse för den. Svensk Läkartidning vill inte recensera den. Boken avslöjar för mycket av den destruktion som — allmänheten ovetande — i canceråldern omger oss alla.

467 sidor (hft) Kr. 26:50

LITTERATURFÖRLAGET

Luntmakargatan 90, 113 51 Stockholm

LITTERATURFÖRLAGET och ORTAGUBBEN har samma adress:

BLOMS ÖRTABOD

Luntmakargatan 90, 113 51 Stockholm

Bankgiro: 56—5472

Postgiro: Litteraturförlaget 5 29 99

Örtagubben: 5 83 44

Telefon: 08/31 04 63 — 32 26 60

Order över 50 kr. exp. portofritt.